

Peter Robinson

Woensdagkind

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

De kamer was een zwijnenstal, de vrouw een slons. Op de vloer bij de deur naar de keuken lag een speelgoedpop met maar één oog bloot op zijn rug met de rechterarm boven de kop geheven. De vloerbedekking eromheen zat zo vol ingetrapt modder- en etensvlekken dat het moeilijk te zeggen was welke bruine kleur hij oorspronkelijk had gehad. Hoog in een hoek bij het raam aan de voorkant had het lichte, gebloemde behang op een vochtige plek losgelaten. Op de ramen zaten smerige vegen en de flodderige oranje gordijnen moesten nodig worden gewassen.

Toen inspecteur Alan Banks op de rand van de versleten olijfgroene leunstoel ging zitten, voelde hij een veer in de achterkant van zijn bovenbeen prikken. Hij zag dat hoofdagent Susan Gay met opgetrokken neus naar het kitscherige olieverfschilderij van Elvis Presley op de schoorsteenmantel staarde. De ‘King’ had een met edelstenen versierde witte cape met een hoge kraag om en hield een microfoon in zijn beringde hand.

De gloednieuwe compacte stereotoren die tegen een van de muren stond, vormde een scherp contrast met de sjofele inrichting. In een kooi scherpte een groen-gele parkiet zijn snavel nonchalant aan een stuk zeeschuim en in een hoek van de kamer stond een enorme, matzwarte kleurentelevisie te schetteren. *Blockbusters* stond op en Banks hoorde Bob Holness vragen: ‘Welk Afrikaans land dat met een B begint grenst aan Zuid-Afrika?’

‘Kunt u het geluid alstublieft iets zachter zetten, mevrouw Scupham?’ vroeg Banks aan de vrouw.

Ze keek hem aanvankelijk wezenloos aan, alsof ze zijn verzoek niet begreep, maar liep toen naar de televisie en zette die meteen maar helemaal uit. ‘Zegt u maar Brenda,’ zei ze toen ze weer was gaan zitten.

Banks bekeek haar iets nauwkeuriger. Ze was achter in de twintig, had lang, donkerblond haar dat bij de wortels donkerder was en bezat het soort verloedderde seksualiteit dat wellustig genot in bed deed vermoeden. Het sprak duidelijk uit de loomheid van haar bewegingen en de manier waarop ze liep, alsof ze zich in een warm, vochtig klimaat bevond.

Ze was een paar kilo te zwaar, en haar roze coltrui en zwarte minirok leken een maatje te klein. Haar volle pruilmond ging schuil onder een dikke laag scharlakenrode lippenstift die perfect paste bij haar lange, gelakte vingernagels, en haar lege, lichtblauwe, door bijpassende oogschaduw omgeven ogen gaven Banks het gevoel dat hij elke vraag die hij stelde moest herhalen.

Toen hij de asbak op de bekraste salontafel voor hem zag staan, haalde Banks zijn sigaretten tevoorschijn en bood hij de vrouw er een aan. Ze nam hem aan, boog zich naar voren en hield met een hand haar haren naar achteren terwijl hij haar vuur gaf. Ze blies de rook uit door haar neus, in nabootsing van een of andere ster die ze in een film had gezien. Hij stak zelf ook een sigaret op, voornamelijk om de vreemde geur te verdrijven die in de kamer hing en die hem deed denken aan gekookte kool en nagellakremover.

‘Wanneer had je voor het eerst het idee dat er iets niet klopte?’ vroeg hij haar. Ze fronste haar wenkbrauwen en zweeg even, maar antwoordde toen met een zachte stem die hees klonk van te veel sigaretten: ‘Vanmiddag pas. Toen ik belde en ze zeiden dat ze nog nooit van meneer Brown en mevrouw Peterson hadden gehoord.’

‘Toen begon je je zorgen te maken?’

‘Ja.’

‘Waarom heb je er zo lang mee gewacht om navraag te doen?’

Brenda nam een trekje van haar sigaret. ‘Dat weet ik niet,’ zei ze. ‘Ik dacht dat ze wel veilig was, ziet u...’

‘Je had ook vanochtend kunnen bellen. Ze hadden toch gezegd dat ze haar dan zouden terugbrengen?’

‘Ja. Ik weet het niet. Misschien wel. Ik dacht gewoon... Trouwens, ik had wel wat anders te doen.’

‘Hebben de bezoekers zich geïdentificeerd?’

‘Ze hadden een pasje, zo’n officieel ding.’

‘Wat stond erop?’

Mevrouw Scupham wendde haar hoofd af, zodat alleen haar profiel zichtbaar was. ‘Ik heb ze niet echt goed gezien. Het ging allemaal zo snel.’

‘Stond er een foto op de pasjes?’

‘Nee, dat geloof ik niet. Ik weet zeker dat ik dat wel had gezien.’

‘Wat zeiden ze precies tegen je?’ vroeg Banks.

‘Ze vertelden wie ze waren en zeiden dat ze van het maatschappelijk werk kwamen, en toen lieten ze hun pasjes zien...’

‘Gebeurde dat bij de deur, voordat je hen had binnengelaten?’

‘Ja. Ze zeiden dat ze met me over Gemma wilden praten. Tja, toen moest ik ze natuurlijk wel binnenlaten, hè? Ze waren immers van de overheid.’

Toen ze haar dochters naam noemde, brak haar stem en ze beet op haar onderlip. Banks knikte. ‘Wat gebeurde er toen?’

‘Binnen zeiden ze dat er aanwijzingen waren dat Gemma... Nou ja, dat ze werd misbruikt...’

‘Zeiden ze ook van wie ze dat hadden gehoord?’

Ze schudde haar hoofd.

‘Je hebt het hun ook niet gevraagd?’

‘Het is gewoon niet bij me opgekomen. Ze leken zo... Ik bedoel, hij had een mooi pak aan en zijn haar was mooi kort en netjes geborsteld, en zij was ook keurig gekleed. Ze leken heel zeker van zichzelf. Ik heb er niet aan gedacht om vragen te stellen.’

‘Was het waar wat ze zeiden?’

Mevrouw Scupham liep rood aan. ‘Natuurlijk niet. Ik hou van Gemma. Ik zou haar nooit iets aandoen.’

‘Ga verder,’ zei Banks. ‘Wat zeiden ze toen?’

‘Dat is het eigenlijk wel zo’n beetje. Ze zeiden dat ze haar moesten meenemen, voor één nachtje maar, om wat tests te doen en haar te onderzoeken, en dat ze haar, als alles in orde was, vanochtend weer zouden terugbrengen, precies zoals ik u aan de telefoon al heb gezegd. Toen ze niet kwamen, maakte ik me zoveel zorgen dat... ik... Hoe kan iemand dat nou doen, het kind van iemand anders stelen?’

Banks zag dat er tranen in haar ogen stonden. Hij wist dat er niets was wat hij kon zeggen om haar te troosten. In feite kon hij het best maar helemaal zijn mond houden; hij moest niet gaan zeggen hoe verrekte stom ze was geweest en haar vooral ook niet vragen of ze dan niet had gehoord over die zaak van een paar jaar geleden, toen zogenaamde maatschappelijk werkers overal in Engeland bij mensen waren langsgesgaan met precies zulke verhalen als ze haar hadden voorgeschoteld. Nee, hij kon er maar beter het zwijgen toe doen. Ze was bang voor de overheid, dat was haar waarschijnlijk met de paplepel ingegoten, en dat hield in dat ze zo ongeveer alles zou geloven wat iemand in een pak met een pasje, een net kapsel en een beschaafde stem haar vertelde. Ze was de enige niet. In de meeste gevallen hadden de onechte maatschappelijk werkers eenvoudigweg gevraagd of ze de kinderen thuis mochten onderzoeken, niet of ze hen mochten meenemen. Banks vroeg zich af of er, naast al die vrouwen die hen zonder pardon hadden weggebonjourd, veel moeders waren geweest die hun toestemming hadden gegeven om een onderzoek te verrichten en daarna te bang of beschaamd waren geweest om dit toe te geven.

‘Hoe oud is Gemma?’ vroeg Banks.

‘Zeven. Net zeven.’

‘Waar is je man?’

Mevrouw Scupham sloeg haar benen over elkaar en legde haar handen in elkaar gevouwen op haar schoot. ‘Ik ben niet getrouwd,’ zei ze. ‘U mag het best weten. Ach, dat is tegenwoordig geen schande, met al die scheidingen en zo.’

‘Waar is Gemma’s vader?’

‘Terry?’ Ze trok verachtelijk haar bovenlip op. ‘Die is allang pleite.’

‘Weet je waar hij is?’

Mevrouw Scupham schudde haar hoofd. ‘Hij is vertrokken toen Gemma drie was. Ik heb sindsdien nooit meer iets van hem gehoord. Opgeruimd staat netjes.’

‘We zullen toch contact met hem moeten opnemen,’ hield Banks vol. ‘Kun je ons ook maar iets vertellen wat misschien kan helpen?’

‘Waarom? U denkt toch niet... U denkt toch zeker niet dat Terry er iets mee te maken heeft?’

‘Op dit moment denken we helemaal niets. Hij heeft op zijn minst het recht te weten wat er met zijn dochter is gebeurd.’

‘Ik zie niet in waarom. Het kon hem ook helemaal niets schelen toen hij nog bij ons was. Waarom zou het hem dan nu opeens wel iets uitmaken?’

‘Waar is hij, Brenda?’

‘Dat weet ik niet, dat zeg ik toch net?’

‘Wat is zijn volledige naam?’

‘Garswood. Terry Garswood. Eigenlijk Terence, maar iedereen noemde hem Terry.’

‘Wat deed hij voor werk?’

‘Hij zat in het leger. Hij was er bijna nooit.’

‘Is er nog iemand anders? Een man, bedoel ik.’

‘Ja, Les. We zijn nu bijna een jaar samen.’

‘Waar is hij?’

Ze gebaarde met haar hoofd. ‘Waar hij altijd is: in de Barleycorn op de hoek.’

‘Weet hij wat er is gebeurd?’

‘O, aye, jazekeer. We hebben er nog ruzie om gehad.’

Banks zag dat Susan Gay opkeek van haar schrijfblokje en vol ongeloof langzaam haar hoofd schudde.

‘Mag ik nog een peuk?’ vroeg Brenda Scupham. ‘Ik had nieuwe willen halen, maar ben het glad vergeten.’

‘Natuurlijk.’ Banks gaf haar een Silk Cut. ‘Waar werk je, Brenda?’

‘Ik werk niet... Ik... Ik ben thuis.’ Hij stak de sigaret voor haar aan en na het

eerste trekje kuchte ze. Ze klopte op haar borst en zei: 'Ik zou toch eens moeten stoppen.'

Banks knikte. 'Ik ook. Luister, Brenda, denk je dat je ons een beschrijving kunt geven van die meneer Brown en mevrouw Peterson?'

Ze fronste haar wenkbrauwen. 'Ik zal het proberen. Ik ben alleen niet zo goed met gezichten. Zoals ik net al zei, had hij een mooi pak aan, die meneer Brown; donkerblauw met dunne, witte streepjes. En hij droeg een wit overhemd met een effen stropdas. Ik weet niet zeker wat voor kleur, in elk geval donker.'

'Hoe lang was hij?'

'Gemiddeld ongeveer.'

'Hoe lang is dat?' Banks stond op. 'Langer of korter dan ik?' Met zijn 1 meter 73 was Banks klein voor een politiemann en hij voldeed maar net aan de vereiste minimumlengte.

'Ongeveer hetzelfde.'

'Haar?'

'Zwart, een beetje zoals dat van u, maar langer en helemaal achterovergekamd. Aan de zijkant werd het al iets dunner.'

'Hoe oud was hij ongeveer?'

'Dat weet ik niet. Hij had iets jongensachtigs, maar waarschijnlijk was hij rond de dertig.'

'Kun je ons verder nog iets over hem vertellen? Zijn stem, zijn manier van doen?'

'Niet echt.' Brenda mikte wat as in de richting van de asbak, maar miste.

'Zoals ik net al zei, had hij een bekakt accent. O, er was wel iets, maar ik denk niet dat het iets helpt.'

'Wat dan?'

'Hij had een mooie glimlach.'

Zo ging het nog even door. Toen ze klaar waren, had Banks een beschrijving van meneer Brown waaraan minstens de helft van alle jonge zakenmannen in Eastvale, mogelijk zelfs het hele land, voldeed en een van mevrouw Peterson – brunette, opgestoken haar, beschaafde stem, mooi figuurtje, dure kleding – dat op een flink aantal hoogopgeleide jonge vrouwen van toepassing was.

'Heb je een van hen herkend?' vroeg hij. 'Had je hen al eens eerder gezien?'

Banks verwachtte niet veel van deze vraag – Eastvale was een redelijk grote stad – maar het was de moeite waard om te proberen.

Ze schudde haar hoofd.

'Hebben ze iets aangeraakt toen ze hier waren?'

'Ik geloof het niet.'

‘Je hebt hun geen thee of iets dergelijks aangeboden?’

‘Nee. Natuurlijk niet.’

Banks zat aan vingerafdrukken te denken. Als ze thee of koffie hadden gedronken, bestond er een kleine kans dat mevrouw Scupham de kopjes misschien nog niet had afgewassen. Vingerafdrukken op de deurknoppen zouden, als ze niet al meteen onscherp waren geweest, inmiddels beslist onvindbaar zijn.

Banks vroeg om een redelijk recente schoolfoto van Gemma Scupham, en kreeg die ook. Het was een knap meisje met hetzelfde lange haar als haar moeder – haar blonde kleur was echter puur natuur – en een trieste, melancholieke uitdrukking op haar gezichtje waardoor ze er veel ouder uitzag dan ze was.

‘Waar kan ze zijn?’ vroeg Brenda Scupham. ‘Wat hebben ze met haar gedaan?’

‘Maak je geen zorgen. We vinden haar wel.’ Nog voordat hij de woorden had uitgesproken, besefte Banks hoe nietszeggend ze klonken. ‘Kun je ons verder nog iets vertellen?’

‘Nee, volgens mij niet.’

‘Wat had Gemma aan?’

‘Aan? O, zo’n gele overallbroek, hoe noemen ze die ook alweer?’

‘Tuinbroek?’

‘Ja, precies. Een gele tuinbroek met daaronder een wit T-shirt. Er stond een tekenfilmfiguurtje op. Donald Duck, geloof ik. Ze was gek op tekenfilms.’

‘Hebben de bezoekers nog een andere naam dan Brown of Peterson laten vallen?’

‘Nee.’

‘Heb je hun auto gezien?’

‘Nee, maar daar heb ik ook niet naar gekeken. Zo gaat dat nu eenmaal, hè? Ik liet ze binnen, we hebben even gepraat en toen gingen ze weg met Gemma. Ze waren erg aardig. Ik... Ik kan het gewoon niet geloven.’ Haar onderlip trilde en ze begon te huilen, maar het gejammer ging al snel over in een hoestbui.

Banks stond op en gebaarde dat Susan met hem moest meelopen naar de gang. ‘Je kunt maar beter bij haar blijven,’ fluisterde hij.

‘Maar inspecteur...’

Banks hield een hand op. ‘Standaardprocedure, Susan. Trouwens, misschien herinnert ze zich straks nog wel iets, iets belangrijks. Ik wil ook graag dat je iets zoekt waarop Gemma’s vingerafdrukken staan. Maar bel eerst brigadier Rowe en vraag hem of hij hoofdinspecteur Gristhorpe wil laten weten wat er

aan de hand is. Laat ook iemand contact opnemen met het maatschappelijk werk, de afdeling Yorkshire. Je weet maar nooit, straks heeft iemand daar een zootje gemaakt van de papieren, en als we dat niet eerst natrekken, staan we misschien volslagen voor schut. Vraag Phil om een buurtonderzoek op te zetten.' Hij gaf haar de foto. 'En zorg dat hier kopieën van worden gemaakt.' Susan liep naar de onopvallende politie-Rover en Banks keerde terug naar de woonkamer, waar Brenda Scupham helemaal opging in haar eigen verdriet. Hij raakte voorzichtig haar schouder aan. 'Ik moet gaan,' zei hij. 'Hoofdagent Gay komt zo terug. Ze blijft bij je. Maak je geen zorgen. We doen wat we kunnen.'

Hij liep over het korte pad naar de politieauto en tikte tegen het raam. 'Je zei toch dat je het pand hebt doorzocht?' zei hij tegen de agent achter het stuur, en hij wees met zijn duim naar het tuinpad.

'Jawel, inspecteur, dat heb ik meteen gedaan.'

'Goed, doe het dan nog een keer. Voor alle zekerheid. En laat iemand een pakje sigaretten voor mevrouw Scupham halen. Silk Cut is goed. Ik ga naar de pub.' Hij liep de straat in, een verwarde jonge agent achterlatend.

Hoofdingspecteur Gristhorpe zat gehurkt naast het stapelmuurtje in de achtertuin van zijn huis ten noorden van het dorpje Lyndgarth en dacht na over zijn pensioen. In november werd hij zestig en hoewel pensionering niet verplicht was, werd het na veertig jaar in het vak misschien weleens tijd om een stapje terug te doen en zich te wijden aan zijn boeken en zijn tuin, zoals de wijze oude Romein Vergilius had aanbevolen.

Hij legde een steen op zijn plek, stond op en werd zich acuut bewust van zijn krakende knieën en de pijn in zijn onderrug. Hij had te lang aan de muur gewerkt. Waarom hij het nog deed mocht Joost weten. Het ding omheinde tenslotte niets en leidde evenmin ergens naartoe. Zijn grootvader was meester-stapelmuurbouwer geweest in de vallei, maar zijn vakmanschap was niet op de volgende generaties overgegaan. Gristhorpe vermoedde dat hij het leuk vond om dezelfde reden waarom hij vissen ook leuk vond: gedachteloze ontspanning. In dit tijdperk van technocratisch utilitarisme heeft een man behoefte aan zo veel mogelijk doelloze activiteiten, vond Gristhorpe.

De zon was kort daarvoor ondergegaan en de spitse richel van Aldington Edge stak in het noorden hoog tegen de horizon af en benadrukte de lila-paarse lucht. Toen Gristhorpe naar de achterdeur liep, voelde hij de kilte in de zachte bries die door zijn dikke bos verwarde zilvergrijze haar blies. Pas halverwege september en nu al kondigde de herfst zijn komst naar het dal aan.

Binnen zette hij een pot sterke zwarte thee en maakte een sandwich met Wensleydale-kaas en ingelegd zuur, die hij meenam naar de woonkamer. De achttiende-eeuwse boerderij was oerdegelijk gebouwd, met muren die dik genoeg waren om het ergste wat de winters van Yorkshire te bieden hadden te weerstaan. Na de dood van zijn vrouw had Gristhorpe de woonkamer omgebouwd tot bibliotheek. Hij had zijn favoriete leunstoel dicht bij de stenen open haard geschoven en zat daar in zijn vrije tijd zo vaak te lezen dat de leren bekleding door de warmte van het vuur aan één kant was gebarsten.

Gristhorpe had de televisie waarnaar zijn vrouw zo graag had gekeken aan mevrouw Hawkins gegeven, zijn werkster, maar de oude radio in zijn notenhouten kastje had hij gehouden om te kunnen luisteren naar het nieuws, het komische *My Word*, cricketwedstrijden en de hoorspelen die soms 's avonds te beluisteren waren. Twee muren gingen schuil achter boekenplanken die van vloer tot plafond liepen en boven de haard hing een serie ingelijste etsen van Hogarths *The Rake's Progress*.

Gristhorpe zette zijn thee en sandwich naast de boeken op de kleine ronde tafel die binnen handbereik stond, en maakte het zich met een diepe zucht gemakkelijk in zijn stoel. De enige geluiden die de stilte verbraken, waren die van de wind die door de iepen ruiste en het getik van de ouderwetse staande klok in de gang.

Met pensioen gaan of niet met pensioen gaan, dat was de vraag die hem ervan weerhield direct *The Way of All Flesh* op te pakken. De afgelopen jaren had hij het onderzoekswerk grotendeels aan zijn team overgelaten, en zijn tijd voornamelijk besteed aan administratieve en coördinerende taken. Hij had een onvoorwaardelijk vertrouwen in Alan Banks, zijn beschermeling, en zowel brigadier Richmond als de recentelijk gepromoveerde hoofdagent Gay ging goed vooruit. Moest hij een stap opzij doen en ruimte maken voor Banks' promotie? Alan spreidde beslist een enthousiasme voor het werk en leergierigheid tentoon die Gristhorpe aan zichzelf deden denken toen hij jong was. Ze hadden allebei na de plaatselijke middelbare school niet doorgeleerd, maar hadden zich daar geen van tweeën door laten tegenhouden. Banks was een uitstekende politiemann, ondanks zijn aversie van autoriteiten, zijn onbesuisdheid af en toe, en zijn afkeer van de politieke kanten die tegenwoordig zo onlosmakelijk met het vak verbonden leken. Gristhorpe bewonderde hem er echter om. Hij had zelf het land aan de politiek op het politiebureau. Hoewel Banks twintig jaar jonger was, was hij een echte politiemann, die op straat als wijkagent was begonnen. Bovendien bezat hij verbeeldingskracht en nieuwsgierigheid, twee eigenschappen die volgens Gristhorpe onontbeerlijk waren.

Wat moest hij met zijn tijd als hij inderdaad met pensioen ging? Hij had natuurlijk de stapelmuur, maar dat was niet echt een activiteit om zich full-time mee bezig te houden. Hetzelfde gold voor lezen, vooral nu zijn gezichtsvermogen de laatste tijd zo achteruitging. Hij was nu op een leeftijd dat elk onbekend pijntje aanleiding gaf tot meer angst dan vroeger wanneer een verkoudheid eens wat langer duurde en zich op de borst vastzette. Hij was echter geen hypochonder. De Gristhorpes waren robuust – altijd geweest.

Hij zou wel willen reizen, bedacht hij, en teruggaan naar Venetië, Florence, Parijs en Madrid, of ergens naartoe gaan waar hij nog niet eerder was geweest: het Verre Oosten, wellicht, of Rusland. Reizen kostte echter geld en het pensioen van een politieman was niet toereikend. Gristhorpe slaakte een zucht en pakte Samuel Butler op. Hij hoefde vandaag geen besluit te nemen; het was beter om nog even te wachten.

Hij had de eerste alinea nog niet uit of de telefoon ging. Hij markeerde de pagina met een reepje leer, legde het boek weg, stond op en liep naar de gang. Het was brigadier Rowe van het politiebureau. Hij had een melding binnengekregen van Susan Gay over een kind dat werd vermist in de goedkope woningbouwwijk East Side. Kon de hoofdinspecteur zo snel mogelijk naar het bureau komen? Gristhorpe kreeg via de telefoon vrijwel geen andere informatie los, behalve dan dat het kind was meegenomen door een man en een vrouw die zich voordeden als maatschappelijk werkers en dat ze al meer dan een dag weg was. Terwijl hij naar brigadier Rowe luisterde die het bericht met zijn vlakke, emotionele stem overbracht, voelde Gristhorpe een rilling langs zijn ruggengraat trekken.

Met een grimmig gezicht schoot hij zijn tweedjas aan en hij liep naar de auto. Het was nu helemaal donker en de lichtjes van Lyndgarth fonkelden beneden hem op de heuvelhelling. Gristhorpe reed door het dorp langs de stompe toren van de kerk van St Mary naar de hoofdweg richting Eastvale. Het was een traject dat hij honderden keren had afgelegd en hij reed op de automatische piloot, zonder nog te hoeven denken over de hellingen en bochten. Normaal gesproken wierp hij, ook in het donker, altijd even een blik op bepaalde herkenningspunten – de lichten van het oude huis van de familie Lister hoog op de heuvel aan de andere kant van het dal; de zes bomen op de *drumlin* in het westen die door de wind waren kromgetrokken – maar deze keer was hij te afgeleid om het landschap te zien.

Terwijl hij naar de lichten van Eastvale reed, dacht hij terug aan die eindeloze zaterdag in oktober van 1965 waarop hij met tientallen andere jonge politieagenten in de motregen en bijtende wind op een hoogte van 500 meter in de Pennynes naar hun opdracht had staan luisteren. Daar stonden ze in hun par-

ka's en waterlaarzen, rillend in de kou van de late herfst op de top van Saddleworth Moor, klagend over de zaterdagse voetbalwedstrijd die ze nu misten. Het was een tamelijk spookachtige plek om te staan, met de wind die als een *banshee* krijste, de regen en het inktdonkere licht waarin de uitstekende rotsen als verrotte tanden tegen de lucht stonden afgetekend. Ze hadden de hele dag gezocht, met hun voeten door modder en turf gezwogd, van halftien 's ochtends tot ver na drieën. 's Middags was het opgehouden met regenen en iets warmer geworden, en de heidevelden waren gehuld in een dunne nevel. Plotseling had Gristhorpe in de verte de schreeuw van een van de zoekende mannen opgevangen: een jonge knul, wist hij nog, net van de politieacademie af, die even halt hield om gevolg te geven aan de roep der natuur. De mensen die bij hem in de buurt waren, onder wie ook Gristhorpe, renden snel naar hem toe en keken vol afschuw toe toen brigadier Eckersley de plakkerige turf van het bot van een kinderarm schraapte. Nog wat graafwerk legde een hoofd bloot. Toen hield Eckersley op. Hij liet de mensen van de technische recherche halen en al snel waren ze er allemaal, alsof ze uit het niets opdoken: de assistent-korpschef, politieartsen, fotografen, Joe Mounsey – iedereen.

Ze zetten schermen van textiel op, en op de hoge omes en de technische recherche na moest iedereen op een afstand blijven. De arts schraapte de aarde weg, het fototoestel flitste en langzaam maar zeker werd de afgrijselijke ontdekking geheel blootgelegd. Gristhorpe ving door een gat in het scherm slechts een glimp van het lichaam op, maar dat was genoeg.

Ze waren op zoek geweest naar een jongen die John Kilbride heette, maar wat ze hadden gevonden was het skeletachtige lichaam van een meisje, liggend op haar zij met haar rechterarm boven haar hoofd geheven. Bij haar voeten lag haar kleding in een bundel opgerold: blauwe jas, roze vest, Schots geruite rood-groene rok. In plaats van John Kilbride hadden ze het lichaam van de tienjarige Lesley Ann Downey gevonden, het zoveelste slachtoffer van het stel dat later als de 'Moors-moordenaars' bekend zou komen te staan, Ian Brady en Myra Hindley.

Op de een of andere manier stond die dag scherper in Gristhorpes herinnering gegrift dan welke andere dag uit zijn leven ook. Soms gingen er maanden, zelfs jaren voorbij zonder dat hij aan die oktoberdag in 1965 dacht, maar wanneer er zoiets als dit gebeurde, kwam alles terug, elk detail levensrecht en schokkend alsof hij weer op die heide stond en de arm uit de drassige grond omhoog zag steken, alsof hij wuifde of ergens naar wees. In de afgelopen jaren had hij er slechts eenmaal aan teruggedacht, en dat was toen een zestienjarig meisje uit een van de dorpen in Swainsdale werd vermist. Nu

waren twee mensen, een man en een vrouw – net als Brady en Hindley – hondsbrutaal een huis in de wijk East Side binnengewandeld en hadden ze een zevenjarig meisje ontvoerd.

Terwijl Gristhorpe door de smalle North Market Street reed, langs het gemeentehuis en de verlichte etalages van de toeristische winkeltjes en het wijkcentrum, klemde hij zijn handen zo stevig om het stuur dat zijn knokkels wit werden, omdat hij in gedachten weer de meisjesstem hoorde op het bandje dat Brady en Hindley hadden opgenomen voordat ze haar vermoordden: Lesley Ann die zachtjes jammerde en haar papa en mama smeekte haar te helpen; Brady die haar opdroeg iets in haar mond te stoppen en zei dat hij haar wilde fotograferen; die verrekte muziek, *The Little Drummer Boy*. Sindsdien had Gristhorpe nooit meer naar muziek kunnen luisteren zonder in gedachten het meisje te horen gillen en om genade te horen smeken, en om lastige vragen te vermijden liet hij iedereen geloven dat hij geen muzikaal gehoor had.

Hij zette zijn auto op het parkeerterrein achter het politiebureau, een oud pand met een gevel in tudorstijl dat aan het marktplein van Eastvale lag, en bleef even zitten om tot rust te komen en de herinnering te verjagen. Voordat hij naar binnen ging, bad hij – niet helemaal vrij van schaamte, want hij was geen gelovig man – even in stilte dat er niets, maar dan ook helemaal niets zou zijn in deze zaak wat overeenkwam met de Moors-moorden. Hij had geen tijd meer om na te denken over zijn pensioen.

Terwijl Banks door de straat naar de Barleycorn liep, wierp hij een blik op de rijen identieke huizen van rode baksteen. Het leed geen enkele twijfel: de wijk East Side was een ramp. Toegegeven: sommige bewoners hadden een huis gekocht toen de regering-Thatcher ze in de verkoop deed, en de meesten hadden een wit tuinhekje neergezet, een likje verf aangebracht of zelfs een erker aangebouwd. Het bleef echter een armoedig gebied met tuinen vol rommel, kinderdriewielertjes op de straat en schurftige honden die vrij rondrenden, de trottoirs bevuilden, blaften en naar voorbijgangers haptten.

De Barleycorn was een typische pub uit een socialewoningbouwwijk, van zijn fantasieloze naam en vierkante, platte bouw tot en met zijn jukebox, gokkasten en onder gebrekkige omstandigheden bewaarde bier van het vat.

Banks duwde de deur open en keek om zich heen. Little Richards *Good Golly Miss Molly* dreunde veel te hard uit de jukebox. De kassa sloeg een nieuwe transactie aan. De meeste tafels waren leeg en bij de bar stonden slechts een paar volhardende drinkers.

Toen de deur achter hem dichtviel, zag Banks de aanwezigen naar hem kij-

ken, en plotseling ging één man ervandoor naar de achterdeur. Banks rende achter hem aan en stootte tijdens de achtervolging met zijn knie tegen een stoel, die omviel. Vlak voordat de man de uitgang bereikte, greep hij hem vast bij zijn schouder. De man probeerde zich los te rukken, maar Banks had hem stevig in zijn greep; hij draaide hem om en stompte hem eenmaal hard in zijn maag. De man kreunde en klapte dubbel. Banks pakte hem bij zijn elleboog en begeleidde hem naar een tafeltje, zoals je dat met een bejaard familielid zou doen.

Zodra ze zaten, kwam de barman haastig naar hen toe.

‘Hoor eens, ik wil geen problemen,’ zei hij.

‘Mooi,’ antwoordde Banks. ‘Ik ook niet. Ik wil wel graag een klein glas cognac voor mijn vriend hier, om zijn maag een beetje tot bedaren te brengen.’

‘Zie ik er soms uit als een serveerster?’

Banks keek de man aan. Hij was zo’n 1 meter 80 lang en zwaarlijvig. Zijn neus zag eruit alsof hij een paar keer gebroken was geweest en boven zijn linkeroog was oud littekenweefsel zichtbaar.

‘Breng dat drankje nu maar,’ zei Banks. ‘Zelf hoef ik niets. Niet zolang ik dienst heb.’

De barman staarde Banks aan en zijn mond zakte open. Hij schokschouderde en liep naar de bar. Even later kwam hij terug met de cognac. ‘Van het huis,’ mompelde hij.

Banks bedankte hem en gaf het glas aan zijn tafelgenoot, die over zijn buik zat te wrijven en hortend en stotend ademhaalde. ‘Op je gezondheid, Les.’

De man keek hem woest met betraande ogen aan, goot de cognac in één teug naar binnen en zette het glas met een harde klap op de tafel. ‘Dat was nergens voor nodig,’ zei hij. ‘Ik moest alleen even pissen.’

‘Gelul, Les,’ zei Banks. ‘De enige reden dat ik iemand zo snel naar de plee heb zien gaan, was dat hij aan de dunne was. Waarom ging je ervandoor?’

‘Dat zei ik net al.’

‘Dat weet ik, maar ik wil dat je me de waarheid vertelt.’

Les Poole was een bekende van de politie van Eastvale en een frequente bezoeker van het politiebureau. Hij had aangeboren lange vingers en kon de gedachte dat iets aan iemand anders dan aan hem toebehoorde niet verdragen. Als gevolg daarvan had hij sinds de jeugdgevangenis al heel wat gevangnissen vanbinnen gezien, voornamelijk voor inbraak. Als hij intelligenter was geweest, dacht Banks bij zichzelf, had hij het ongetwijfeld geschopt tot de duizelingwekkende hoogten van fraude en chantage. Les had nooit een vaste baan gehad, hoewel het gerucht ging dat hij ooit zes weken lang als vuilnisman had gewerkt, maar was ontslagen omdat hij te veel tijd besteedde aan het

doorzoeken van het afval van anderen, op zoek naar dingen die hij kon bewaren of verkopen. In het kort kwam het erop neer, bedacht Banks peinzend, dat Les Poole niet veel meer was dan een krabbel in de marge van het leven. Tot nu toe, tenminste.

Les zag er ook een beetje vreemd uit, als iemand die via een gat in de tijd uit de jaren vijftig was gevallen. Hij kamde zijn haar, compleet met vetkuif, altijd met brillantine naar achteren, en had lange bakkebaarden en een kippenkontje, een driehoekig gezicht met een Kirk Douglas-kuiltje in zijn kin, een lange, scherpe neus en ogen die net zo vlak en grijs waren als leisteen. Hij was ongeveer even lang als Banks en droeg een zwartleren jack, een rood T-shirt en een spijkerbroek. Zijn bierbuik pulde uit over zijn riem. Hij zag eruit alsof hij eigenlijk contrabas behoorde te spelen in een rockabillyband. Waarom vrouwen hem altijd zo aantrekkelijk vonden, begreep Banks niet. Misschien waren het zijn lange, donkere wimpers.

‘En?’ drong Banks aan.

‘Wat en?’

Banks zuchtte. ‘Laten we maar even opnieuw beginnen, Les. We gaan een stukje terug en werken wat langzamer naar de vraag toe. Misschien begrijp je het dan iets beter, oké?’

Les Poole keek hem woedend aan.

Banks stak een sigaret op en ging verder: ‘Ik ben hier om je te vragen of je iets af weet van de verdwijning van de kleine Gemma. Weet je daar iets van?’

‘Ze is meegenomen, dat is het enige wat ik weet. Dat is wat Brenda me heeft verteld.’

‘Waar was jij toen dat gebeurde?’

‘Watte?’

‘Waar was jij gistermiddag?’

‘Overal en nergens.’

‘En wat deed je?’

‘O, van alles en nog wat.’

‘Aha. En terwijl jij overal en nergens van alles en nog wat deed, kwamen een man en een vrouw, allebei netjes gekleed, met een officiële uitstraling, bij jou thuis langs; ze beweerden dat ze bij de kinderbescherming werkten, kletsten zich een weg naar binnen en haalden Brenda over hun haar dochter mee te geven voor wat testjes en onderzoek. Wat ik nu dus wil weten, Les, is of jij daar iets van af weet.’

Les haalde zijn schouders op. ‘Het is mijn kind niet, of wel soms? Ik kan het toch niet helpen dat zij zo verrekte achterlijk is dat ze haar kind zomaar meegeeft?’

De barman dook op bij Banks' schouder en vroeg of ze nog iets wilden hebben.

'Ik lust wel een pint, Sid,' zei Les.

'Breng mij er ook maar een,' voegde Banks eraan toe. 'Ik heb het gevoel dat ik die heel hard nodig zal hebben.'

Toen de barman hun bier had gebracht, dat eerder naar koud afwaswater smaakte dan naar echt bier, ging Banks verder.

'Goed,' zei hij, 'we hebben in elk geval vastgesteld dat je geen zier om dat kind geeft. Maar daarmee zijn mijn vragen nog altijd niet beantwoord. Waar was je, en weet je er iets van?'

'Kom op nou, meneer Banks. Ik weet dat ik af en toe een beetje in de problemen heb gezeten, maar zelfs u kunt me er toch niet van verdenken dat ik zoiets zou doen? Dit is pure pesterij. Omdat ik toevallig een strafblad heb, denkt u zeker dat u me alles in de schoenen kunt schuiven.'

'Doe niet zo stom, Les. Ik probeer helemaal niet je iets in de schoenen te schuiven. Om te beginnen kan ik me jou niet in een pak voorstellen, en zelfs als het je was gelukt er ergens een te jatten, dan nog denk ik dat Brenda je wel had herkend, denk je ook niet?'

'U hoeft me niet in de zeik te nemen, hoor.'

'Laten we het dan maar simpel houden. Weet je ook maar iets af van wat er is gebeurd?'

'Nee.'

'Goed. Volgende vraag: wat heb je gisteren gedaan?'

'Wat heeft dat er nou mee te maken? Ik zie echt niet in waarom dat er iets mee te maken heeft. Ik bedoel, als u me toch niet verdenkt, wat maakt het dan uit waar ik was?'

'Heb je werk, Les?'

'Ikke? Nee.'

'Ik neem aan dat je niet zou willen dat ik het wist als het wel zo was, hè? Dan vertelde ik het misschien wel aan de sociale dienst, zodat ze je uitkering stopzetten.'

'Ik heb geen werk, meneer Banks. U weet hoe het is tegenwoordig, met al die werkloosheid en zo.'

'We leven inmiddels in de jaren negentig, Les. Maggie is weg. Die drie miljoen werklozen zijn verleden tijd.'

'En toch...'

'Oké. Je hebt dus geen werk. Wat deed je dan?'

'Ik heb een maat van me geholpen met wat spullen te versjouwten.'

'Dat klinkt al beter. Hoe heet hij?'

‘John.’

‘En waar woont die John?’

‘Hij heeft een winkel in tweedehands goederen in Rampart Street, vlak bij de Oak...’

‘Die ken ik, ja. Je bent dus de hele middag bij John geweest om hem te helpen in zijn winkel?’

‘Ja.’

‘Ik neem aan dat hij dat kan bevestigen?’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Als ik het hem vraag, vertelt hij me dan dat jij bij hem was?’

‘Ja, natuurlijk.’

‘Hoe kom je aan die mooie nieuwe televisie en stereotoren, Les?’

‘Hoezo? Die zijn van Brenda. Die had ze al voordat ze mij leerde kennen. Vraag het haar zelf maar.’

‘O, ik ben ervan overtuigd dat ze jouw verklaring zal bevestigen. Ze zien er alleen niet zo oud uit. Afgelopen vrijdagavond is er ingebroken in de elektronicazaak van Fletcher. Iemand is ervandoor gegaan met een bestelbus vol stereotorens en televisies. Wist je daarvan?’

‘Nee, dat wist ik niet. Trouwens, waarom vraagt u dat allemaal? Ik dacht dat u naar dat kind zocht?’

‘Ik oriënteer me graag zo breed mogelijk, Les. Echt zo breed mogelijk. Waarom wachtte Brenda zo lang voordat ze ons belde?’

‘Hoe moet ik dat weten? Omdat ze een stom rund is, denk ik.’

‘Je weet zeker dat het niets met jou te maken had?’

‘Wat bedoelt u?’

‘Ze zei dat jullie ruzie hadden. Misschien wilde je niet dat de politie bij jullie over de vloer kwam en die nieuwe televisie of stereo zou zien.’

‘Luister nou eens, ik heb u al gezegd...’

‘Ik weet wat je al hebt gezegd, Les. Waarom beantwoord je de vraag niet? Heb jij Brenda overgehaald om zo lang te wachten voordat ze ons belde?’

Poole wendde zijn hoofd af en zei niets.

‘Besef je wel dat Gemma dood kan zijn?’

Poole schokschouderde.

‘In godsnaam, man, kan het je dan niets schelen?’

‘Ik heb u al gezegd dat het mijn kind niet is. Een verdomde lastpost, als ik eerlijk ben.’

‘Heb je haar weleens geslagen, Les?’

‘Ik? Nee, natuurlijk niet. Zo ben ik niet.’

‘Ooit gezien dat Brenda dat deed?’

Poole schudde zijn hoofd. Banks stond op, wierp een blik op het bier in zijn glas en besloot het te laten voor wat het was.

‘Ik ga er nu vandoor, Les,’ zei hij, ‘maar ik kom terug. Je zult de komende dagen zoveel politie zien dat je waarschijnlijk denkt dat je dood bent en in de hel bent beland. Ik wil dat je in de buurt blijft. Begrijp je wat ik bedoel? Tot gauw.’

Banks verliet de Barleycorn en liep de donkere herfstavond in. Hij had over zijn overhemd alleen een tweedjasje aan en voelde de kilte in de lucht toen hij, gevolgd door een terriër die naar zijn hielen hapte, terugging naar het huis van Brenda Scupham. Achter de gordijnen, die hier en daar een stukje waren opengeschoven zodat de burens goed zicht hadden op de drukte op nummer 24, flikkerden televisieschermen.

Hij liep het pad op en dacht intussen na over Brenda en de enormiteit van wat ze had toegelaten. Hij had haar kunnen inlichten over de recent aangenomen kindernet, in het leven geroepen om ouders te beschermen tegen overijverige maatschappelijk werkers, maar hij wist dat een lege blik de enige reactie zou zijn. Als hij haar dit nu zou vertellen, was dat bovendien een overduidelijk voorbeeld van de put dempen nadat het kalf verdronken was.

Hij dacht terug aan Les Poole en vroeg zich af wat hij achterhield. Misschien was het puur de nervositeit geweest die zo kenmerkend was voor een crimineel wanneer hij de politie tegen het lijf liep. Wat de reden ervoor ook was geweest, het was duidelijk merkbaar geweest aan zijn korte antwoorden, zijn ontwijkende gedrag, zijn zenuwachtige lichaamstaal en vooral aan alle schuldige gedachten die Banks als piepkleine insecten achter de lesteengrijze ogen had zien rondvliegen.

Gristhorpe probeerde te bedenken of hij iets over het hoofd had gezien. Hij had de assistent-korpschef op de hoogte gesteld, ervoor gezorgd dat de pers alle benodigde informatie had, op een stukje braakliggend terrein aan het eind van de straat van Brenda Scupham een mobiele politiepost laten neerzetten, een zoekplan opgesteld, extra personeel geregeld en iemand aan het werk gezet met de lijst van alle bij de politie bekende kindermisbruikers in de regio. Ook had hij de gegevens en een kopie van Gemma's foto naar het pedofilieteam gefaxt dat vanuit het politiebureau aan Vine Street in Londen opereerde. Binnenkort zou elke politieman in het land alert zijn. Morgenochtend zou de zoektocht van start gaan. Voorlopig kon hij echter niets meer doen totdat hij de ontwikkelingen met Banks had besproken. Zijn maag knorde en hij herinnerde zich de sandwich met kaas en zuur die thuis onaan-geroerd op tafel stond en de thee die koud stond te worden. Hij liet een

berichtje achter voor Banks en stak de straat over naar de Queen's Arms, waar hij Cyril, de pubbaas, overhaalde een sandwich met ham voor hem klaar te maken, die hij wegspoelde met een halve pint bier.

Hij had zo'n tien minuten aan een tafel met een gebutst koperen blad in zijn bier zitten staren, zich niet bewust van het geroezemoes van de gesprekken om hem heen, toen een stem hem deed opschrikken uit zijn sombere gepeins. 'Hoofdinspecteur?'

Gristhorpe keek op en zag dat Banks naast hem stond. 'Alles goed, Alan?' vroeg Gristhorpe. 'Je ziet er afgepeigerd uit.'

'Zo voel ik me ook,' zei Banks. Hij ging zitten en tastte naar zijn sigaretten. 'Die zaak rond Gemma Scupham...'

'Aye,' zei Gristhorpe. 'Haal wat te drinken voor jezelf, dan zullen we eens kijken wat we kunnen bedenken.'

Banks bestelde een zakje cheese-onionchips en een pint, en vertelde Gristhorpe toen over zijn achterdocht jegens Les Poole.

Gristhorpe wreef over zijn kin en fronste zijn voorhoofd. 'Dan zullen we hem maar in de gaten houden,' zei hij. 'Hem een beetje ruimte geven. Als we hem oppakken voor die inbraak bij Fletcher's hebben we er niets aan. Bovendien kunnen we die arme vrouw natuurlijk niet haar televisie afpakken nu iemand net haar kind heeft ontvoerd.'

'Helemaal mee eens,' zei Banks. 'Goed. Tot dusver zijn er zes man bezig met het buurtonderzoek en het ondervragen van de burens. Phil en Susan zijn daar ook bij. Er bestaat een kleine kans dat iemand de auto heeft gezien.'

'En de moeder? Wie is er bij haar?'

'Susan is een tijdje gebleven en heeft toen aangeboden een politieagente te laten komen, maar dat wilde mevrouw Scupham niet. Ik geloof niet dat zij en Les zich op hun gemak voelen met de politie in de buurt. Er is nu trouwens een vriendin bij haar.'

'We zullen maar beginnen met het meest voor de hand liggende, hè?' zei Gristhorpe. 'Geloof jij het verhaal van de moeder?'

Banks nam een slok bier. 'Ik denk het wel. Ze kwam oprecht geschokt over en ik denk niet dat ze slim genoeg is om zoiets te verzinnen.'

'Och, kom nu toch, Alan. Zoveel fantasie is daar niet voor nodig. Zij – of anders Poole – kan het kind hebben verwond, te ver zijn gegaan en haar hebben gedood, en toen het lichaam ergens hebben gedumpt en dit kletsverhaal hebben bedacht.'

'Ja, dat kan inderdaad. Ik bedoelde alleen maar dat het verhaal me iets te gedetailleerd lijkt. Het zou immers veel gemakkelijker zijn geweest om gewoon te zeggen dat Gemma is meegenomen toen ze buiten aan het spelen

was, in plaats van de beschrijving van twee mensen te verzinnen en het risico te lopen dat wij het vreemd zouden vinden dat niemand in de straat hen had gezien. De mensen in de wijk East Side zijn enorm nieuwsgierig. Ik heb de agenten die als eerste ter plekke waren trouwens het huis tweemaal grondig laten doorzoeken en ze hebben niets gevonden. De technische recherche is er nu bezig. Als er ook maar een kansje bestaat dat ze Gemma in dat huis iets hebben aangedaan en haar vervolgens ergens anders naartoe hebben gebracht, dan vinden de mannen wel iets.'

Gristhorpe zuchtte. 'Ik neem aan dat we kidnapping om losgeld kunnen uitsluiten?'

'Brenda Scupham heeft geen geld. Misschien belazert ze de sociale dienst en verdient ze er iets bij, maar daardoor is ze nog geen mevrouw Rothschild.'

'Hoe zit het met de vader? Voogdijstrijd? Misschien heeft hij iemand in de arm genomen om Gemma voor hem te halen?'

Banks schudde zijn hoofd. 'Volgens Brenda is hij niet in het kind geïnteresseerd, al jaren niet. Maar we zullen uiteraard proberen hem op te sporen.'

Gristhorpe wapperde een wolk rook weg. 'Ik sta niet graag stil bij de alternatieven,' merkte hij op.

'Ik ook niet, maar we zullen er toch rekening mee moeten houden. Herinnert u zich die verhalen van een tijdje terug nog? Pedofielen die zich als maatschappelijk werkers voordeden en aan ouders vroegen of ze hun kinderen mochten onderzoeken op sporen van misbruik?'

Gristhorpe knikte.

'Gelukkig stuurden de meeste ouders hen weg,' ging Banks verder. 'Maar stel nu eens dat ze deze keer meer succes hadden?'

'Ik heb de beschrijving voorgelegd aan de bureaus die indertijd bij het onderzoek waren betrokken,' zei Gristhorpe, 'en ze komen niet overeen. Maar je hebt wel gelijk. Het is iets wat we moeten overwegen. Iemand anders kan op het idee zijn gekomen door wat hij in de krant heeft gelezen. Verder mogen we ook al dat rituele gedoe niet vergeten.'

Niet zo heel lang geleden had de pers vol gestaan van verhalen over kinderen die bij rituelen, vaak met satanische invloeden, waren misbruikt. In Cleveland, Nottingham en Rochdale, en op de Orkney-eilanden waren kinderen door de kinderbescherming elders ondergebracht na beschuldigingen van dergelijk misbruik, waaronder martelingen, uithongering, vernederingen en seksueel misbruik. Niemand had echter harde bewijzen kunnen vinden – in feite vonden de meeste mensen het waarschijnlijker dat de kinderen juist tegen de maatschappelijk werkers moesten worden beschermd – maar de geruchten waren op zich bijzonder verontrustend. Gristhorpe was niet zo

dwaas om te denken dat iets dergelijks in Eastvale niet kon gebeuren. Dat kon namelijk wel.

Dat er nu ook satanisten in de vallei actief waren, stond buiten kijf. Er waren onlangs nog problemen met hen geweest, nadat boeren uit de omgeving erover hadden geklaagd dat ze in kreupelhout en kuilen ritueel geslachte schapen hadden aangetroffen. Er was natuurlijk een groot verschil tussen schapen en kinderen, net als tussen satanisme en hekserij. Gristhorpe was al jarenlang op de hoogte van de heksencovens in de omgeving. Ze bestonden voornamelijk uit volgzaam echtgenoten en verveelde huisvrouwen die, op zoek naar een avondje van ondeugend plezier, in hun blootje in de bossen dansten. Satanisten waren echter een heel ander slag. Als ze nu zover gingen dat ze echt schapen doodden en hun bloed aftapten, wat was dan het volgende?

‘Je weet zeker wel wat mij momenteel het meest bezighoudt, Alan?’ Banks was een van de weinige mensen met wie Gristhorpe had gesproken over zijn kleine aandeel in de Moors-moorden en de blijvende impact die dit op hem had gehad.

Banks knikte.

‘Andere werkwijze, natuurlijk. Brady en Hindley namen hun slachtoffers mee van de straat. Daar kunnen echter bepaalde redenen voor zijn. Wat mij dwarszit, is het idee van een duo. Een man en een vrouw. Ik weet dat er enorm over is gediscussieerd in hoeverre Myra Hindley er nou bij betrokken was, maar het lijkt geen enkele twijfel dat ze samen optraden. Hoe je het ook wilt noemen – een soort psychotische symbiose misschien – je kunt in elk geval met redelijk veel zekerheid stellen dat ze zonder elkaar nooit zulke misdaden hadden begaan. In hun eentje stelden ze niets voor, waren ze nietige wezens die in een fantasiewereld leefden, maar samen stapten ze van Hitleraanbidding en pornografie over op moord. Hindley fungeerde als katalysator die Brady’s fantasieën deed uitkomen; hij voerde ze uit om indruk op haar te maken en zijn macht over haar te vergroten. Jezus, Alan, als de kleine Gemma Scupham in de handen van zo’n stel is gevallen, moge God haar dan genadig zijn.’ Opnieuw moest Gristhorpe denken aan het cassettebandje waarop Lesley Ann smeekte: ‘Kleed me alstublieft niet uit!’ En Brady die tegen haar zei: ‘Als je die hand niet daar beneden houdt, snijd ik je keel door.’ Plus dat andere gruwelijke detail: het kinderkoor dat op de achtergrond kerstliederen zong.

‘We weten het niet,’ zei Banks. ‘Tot dusver weten we helemaal niets, verdomme.’

Gristhorpe wreef over zijn voorhoofd. ‘Aye, je hebt gelijk. Het heeft geen zin om overhaaste conclusies te trekken. Laten we optimistisch blijven en hopen

dat het een sneu, kinderloos echtpaar is dat gewoon iets te ver is gegaan om een kindje te krijgen.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Alleen is dat niet logisch, hè? Als ze het kind uit liefde hebben meegenomen, hoe kunnen ze dan leven met het verdriet van haar moeder? Dan is er een te groot schuldgevoel en kunnen ze zich nooit gelukkig voelen. Bovendien betwijfel ik of ze zo’n geheim lang voor zich zouden kunnen houden.’

‘Ik heb Phil gevraagd of HOLMES hierbij iets kan betekenen,’ zei Banks. ‘U weet wel, van de cursus die hij heeft gevolgd?’

Gristhorpe knikte. HOLMES stond voor *Home Office Large Major Enquiry System*. Het systeem was ontwikkeld tijdens de jacht op de Yorkshire Ripper en maakte het mogelijk om alle verslagen die uit een onderzoek voortvloeiden in te voeren en te organiseren in een relationele database. Op die manier kon in openschijnlijk ongerelateerde data een kernwoord of -uitdrukking tegenwoordig accurater worden opgespoord dan vroeger.

Dat was ongeveer het enige wat Gristhorpe ervan begreep. De rest was abracadabra voor hem, net als de meeste computertaal. In feite maakte alleen al de gedachte aan termen als megabytes en DOS de sluimerende weerzin tegen technische vooruitgang in hem wakker. Toch onderschatte hij de waarde ervan niet. Een onderzoek als dit zou bergen papierwerk opleveren en elke verklaring, elk verslag, hoe onbeduidend of negatief ook, werd ingevoerd en met andere data vergeleken. Hij wilde geen geknoei zoals in het Yorkshire Ripper-onderzoek, toen de linkerhand blijkbaar niet had geweten wat de rechterhand deed.

‘Phil zegt dat hij graag een paar computers in de mobiele politiepост wil hebben,’ voegde Banks eraan toe. ‘Op die manier kan iedereen alles op diskette zetten en aan hem geven zonder dat alles hoeft te worden overgetypt.’

‘Ik zal kijken of ik dat kan regelen. Nog meer ideeën?’

‘Nog een paar. Ik wil gaan praten met de schooljuffrouw van het meisje en eens zien wat ik zo over haar aan de weet kan komen. Ik weet zeker dat er een of andere vorm van mishandeling meespeelt. Zowel Poole als Brenda Scupham ontkent het, maar ik ben niet overtuigd.’

Gristhorpe knikte. ‘Ga verder.’

‘Ik denk ook dat we moeten overwegen om Jenny Fuller erbij te halen. Misschien kan ze ons op z’n minst een idee geven van het type mensen dat we zoeken.’

‘Dat ben ik volkomen met je eens,’ zei Gristhorpe. Hij mocht Jenny Fuller graag. Ze was niet alleen een deskundig psycholoog die hen al eerder bij ongewone zaken had geholpen, maar ook aangenaam gezelschap. Een mooie deerne, zou Gristhorpes vader hebben gezegd.

‘Moeten we Jim Hatchley misschien terugroepen van de kust?’ vroeg Banks. Gristhorpe fronste zijn wenkbrauwen. ‘Ik vermoed dat er inderdaad een moment komt dat we hem nodig zullen hebben. Maar wacht er nog maar even mee.’

Brigadier Jim Hatchley was overgeplaatst naar een CID-bureau aan de kust van Yorkshire, voornamelijk om ruimte te maken voor Philip Richmonds promotie. Gristhorpe had Hatchley nooit erg gemogen, maar gaf schoorvoetend toe dat hij van nut kon zijn. Gristhorpe vond hem een luie, grofgebekte, vooringenomen snob, maar zijn hersens werkten best wanneer hij zich de moeite getroostte ze te gebruiken en hij kende een ellenlange lijst trucs die vaak de gewenste resultaten opleverden zonder dat er lastige procedures hoefden te worden gevolgd.

Banks dronk zijn glas leeg. ‘Verder nog iets?’

‘Vanavond niet. We verzamelen ons morgenochtend vroeg om te kijken wat er is gevonden. Ga jij maar naar huis en zie wat te slapen.’

Banks mopperde: ‘Ik kan net zo goed nog een pint nemen. Er is tegenwoordig toch bijna nooit iemand thuis.’

‘Waar is Sandra dan?’

‘In het wijkcentrum. Ze is nog steeds bezig met de organisatie van die expositie van lokale kunstenaars. Echt, ze zit meer daar dan thuis. En Tracy is naar de film met dat vriendje van haar.’

Gristhorpe hoorde de ongeruste klank in Banks’ stem. ‘Maak je over haar geen zorgen, Alan,’ zei hij. ‘Tracy is een verstandige meid. Die kan wel voor zichzelf zorgen.’

Banks zuchtte. ‘Ik hoop het maar.’ Hij gebaarde naar Gristhorpes lege glas. ‘Ook nog een?’

‘Aye, waarom niet? Misschien slaap ik dan wat beter.’

Banks liep naar de bar en Gristhorpe dacht na over de komende nacht. Hij wist nu al dat hij niet naar huis zou gaan. Hij had in een bergkast op het bureau al jaren een stretcher staan voor noodgevallen. Deze avond, en wellicht ook de volgende twee of drie, zou hij op kantoor blijven. Hij betwijfelde echter of hij veel zou slapen. Dat kwam pas wanneer hij wist wat er met Gemma Scupham was gebeurd.

2

De volgende ochtend stond Banks al vroeg met de melkflessen op de stoep en hij ademde de frisse lucht in. Het was een schitterende dag: geen wolkje te zien aan de lichtblauwe hemel en vrijwel geen wind. Hij rook brandende turf in de lucht die de kilte van de herfst en de naderende aanraking van de winter benadrukte. Dit was een dag die bij uitstek geschikt was voor een wandeling door de vallei en zou tientallen toeristen naar de regio rond Eastvale trekken. Hij ging naar binnen en zette de melk in de koelkast. Hij hoorde dat Tracy stond te douchen en Sandra zich in de slaapkamer aan het aankleden was. Toen hij uit de Queen's Arms terugkwam, was het toch nog een fijne avond geworden. Sandra was al thuis en voordat ze naar bed gingen, hadden ze een slaapmutsje genomen en op de cd-speler die ze voor zijn veertigste verjaardag had gekocht naar Ella Fitzgerald geluisterd. Tracy kwam op tijd thuis en was redelijk opgewekt; Banks kon geen verandering aan haar ontdekken die een verslechtering was en kon worden toegeschreven aan haar vriendje, Keith Harrison. Toch was het gezinsleven sinds de zomer enorm veranderd, dacht hij bij zichzelf, terwijl hij een kop koffie inschonk.

Allereerst was Brian naar de hogeschool in Portsmouth vertrokken, waar hij architectuur wilde studeren. Hoewel er de afgelopen jaren de nodige conflicten tussen hen waren geweest – met name over muziek en te laat thuiskomen – miste Banks hem. Hij had nu alleen Tracy nog, die inmiddels zo volwassen was dat hij haar nauwelijks herkende: haar blonde haar was heel kort in war-rige laagjes geknipt, en ze dacht alleen nog maar aan jongens, make-up, kle-ding en popmuziek.

Het leek wel alsof ze nooit meer echt praatten en hij miste hun gesprekjes over geschiedenis – haar oude liefde – vooral omdat hij haar op enkele pun-ten nog iets had kunnen leren. Banks was altijd een beetje onzeker geweest over zijn gebrek aan een goede vervolgopleiding en Tracy's vragen hadden hem vaak het gevoel gegeven dat hij nuttig was. Van de nieuwste popgroepen, mode en cosmetica wist hij helemaal niets af.

Sandra werd opgeslokt door haar werk. Terwijl hij zijn geroosterde brood

smeerde, hield hij zichzelf voor dat hij niet zo verdomd egoïstisch moest zijn en geen medelijden met zichzelf hoefde te hebben. Ze deed nu wat ze altijd had gewild – werken in de kunstwereld – nadat ze zich al die jaren had opgeofferd voor het gezin en zijn carrière. Als hij geen onafhankelijke, ondernemende, creatieve vrouw wilde, had hij niet met haar moeten trouwen. Toch maakte hij zich zorgen. Ze kwam de laatste tijd vaak laat thuis en sommige van die plaatselijke kunstenaars waren knappe, jonge donders met de reputatie van rokkenjager. Ze waren ook vrijer van geest dan hij en hadden ongetwijfeld losse zeden.

Misschien vond Sandra hem wel saai en zocht ze elders opwinding. Ze was achtendertig en een prachtige vrouw, met haar ongebruikelijke combinatie van lang blond haar, donkere wenkbrauwen en intelligente blauwe ogen. Ze had hard gewerkt om haar slanke, fraaie figuurtje te behouden en werd nog altijd nagestaard. Hij hield zichzelf nogmaals voor dat hij zich niet zo dwaas moest gedragen. Ze werd zo in beslag genomen door haar wérk, niet door een andere man.

Toen hij zijn koffie en geroosterde brood op had, waren Sandra en Tracy nog steeds boven. Hij riep een afscheidsgroet, trok zijn donkergrijze jas aan, klopte op zijn zak om te controleren of zijn sigaretten en aansteker erin zaten, en ging op pad. Het was een heerlijke ochtend, en hoewel hij wist dat het weer heel snel kon omslaan, besloot hij de ongeveer anderhalve kilometer naar het regionale hoofdbureau van de politie in Eastvale te voet af te leggen in plaats van met de auto. Als hij straks een auto nodig had, kon hij altijd een van de wagens van het bureau nemen.

Hij stopte de walkman in zijn zak en zette hem aan. Ivor Gurneys compositie *In Flanders* klonk door de koptelefoon: *'I'm homesick for my hills again – My hills again!'* Banks had kennisgemaakt met Gurney via enkele van zijn gedichten in een verzamelbundel met poëzie uit de Eerste Wereldoorlog. Toen hij erachter kwam dat hij ook componist was geweest, was hij op zoek gegaan naar zijn muziek. Er was maar weinig beschikbaar, slechts een handjevol liederen – composities op gedichten van anderen – en wat pianomuziek, maar Banks vond de soberheid en eenvoud ervan heel ontroerend.

Tijdens zijn wandeling door Market Street groette hij de winkeliers die hun luifels neerlieten en hij wipte even bij de tijdschriftenzaak naar binnen voor een exemplaar van de *Independent*. Al lopend wierp hij een blik op de voorpagina, waar hij Gemma Scuphams foto zag staan, samen met een kort verzoek om informatie. Mooi, ze waren er snel bij geweest.

Toen hij het marktplein bereikte, spuugde de eerste auto net een gezin toeristen uit: papa met een fototoestel om zijn nek en de kinderen in oranje en gele

anoraks. Het was op een dag als deze moeilijk te geloven dat er in het dal waarschijnlijk een dood zevenjarig meisje lag.

Banks liep direct door naar de vergaderkamer op de eerste verdieping van het bureau. Het was de grootste ruimte, met in het midden een fraai gepoetste ovale tafel en daaromheen tien hoge stoelen met rechte rugleuningen. Het kwam echter zelden voor dat er daadwerkelijk tien mensen zaten en op deze ochtend waren naast Banks alleen hoofdinspecteur Gristhorpe, Susan Gay en Phil Richmond aanwezig. Banks schonk zwarte koffie voor zichzelf in uit een kan bij het raam en ging zitten. Hij was een paar minuten te vroeg en de anderen zaten met schrijfblok en pen voor zich over koetjes en kalfjes te kletsen.

Gristhorpe gooide een stapel kranten op de tafel en verzocht iedereen ernaar te kijken. Gemma Scuphams verdwijning had niet alleen de *Yorkshire Post* gehaald, maar ook alle landelijke dagbladen. In enkele tabloids vormde ze zelfs het hoofdartikel: de foto van het melancholiek kijkende kleine meisje met het verwarde blonde haar stond afgedrukt onder koppen als: HEBT U DIT MEISJE GEZIEN? De berichten vermeldden maar weinig details, wat Banks totaal niet verbaasde, aangezien er maar heel weinig details bekend waren. Enkele berichten leverden impliciet kritiek op Brenda Scupham, maar niets smadelijks. De meeste leefden met de moeder mee.

‘Misschien levert het iets op,’ zei Gristhorpe, ‘maar ik zou er maar niet op rekenen. Vergeet niet dat met de eerste treinen uit Londen de persjongens bij bosjes tegelijk zullen arriveren. Let goed op wat je zegt, anders zitten we voordat we het weten tot onze nek in de verhalen over satanische rituelen.’ Gristhorpe stond op, trok een pijnlijk gezicht en legde een hand op zijn onderrug. ‘Goed, we gaan verder. We hebben Gemma’s foto laten circuleren en Susan heeft een reeks vingerafdrukken weten te bemachtigen van haar tekendoos, dus die zitten in het dossier ter vergelijking. Er is vannacht niets nieuws boven water gekomen. Het buurtonderzoek heeft opgeleverd wat we ongeveer hadden verwacht. Vier mensen zeggen dat ze zich herinneren dat ze op dinsdagmiddag een auto voor het huis van Brenda Scupham hebben zien staan. Volgens twee van hen was hij zwart, volgens de derde donkerbruin en volgens nummer vier donkerblauw.’ Gristhorpe zweeg even. ‘Ik denk dus dat we met enige zekerheid kunnen stellen dat het een donkere auto was.’ Hij schonk zijn koffiekop nogmaals vol en ging weer zitten. ‘Met betrekking tot het merk weten we zelfs nog minder. Ze waren het er allemaal over eens dat het een vrij kleine auto was, maar niet zo klein als een Mini, en hij zag er vrij nieuw uit. Het was geen stationcar of bestelbusje, dus we zijn op zoek naar een kleine tot middelgrote auto. Een van de getuigen zei dat hij hem deed denken aan die Japanse wagens waarvoor hij op televisie een reclamespot

heeft gezien, dus het kan een geïmporteerde auto zijn. Uiteraard heeft niemand het nummerbord genoteerd.'

'Heeft iemand het duo gezien?' vroeg Banks.

'Jawel,' Gristhorpe keek in de map die voor hem lag. 'De vrouw op nummer 11 zei dat ze tijdens het ramen lappen een keurig gekleed paar over het tuinpad had zien lopen. Ze vertelde dat ze er officieel uitzagen, meer niet. Ze dacht eigenlijk dat mevrouw Scupham en haar vriend problemen hadden met de sociale bijstand.'

'Hmm,' zei Banks. 'Niet echt verbazingwekkend. Ik neem aan dat niemand hen met het kind heeft zien vertrekken?'

Gristhorpe schudde zijn hoofd.

'Goed,' zei Banks. 'Het bevestigt in elk geval Brenda Scuphams verhaal.'

'Aye,' Gristhorpe keek naar Susan Gay, die het grootste deel van de ondervraging voor haar rekening had genomen. 'Wie is volgens jou de betrouwbaarste getuige?'

'Meneer Carter op nummer 16, hoofdinspecteur. Niet zozeer omdat hij meer heeft gezien dan de anderen, maar ik had de indruk dat hij serieus nadacht over wat hij had gezien, en hij vertelde me dat hij een goed visueel geheugen heeft – niet fotografisch, maar als hij zijn ogen dichtdeed, zag hij het tafereel weer voor zich. Hij lette er goed op dat hij niets verzon. U weet wel hoeveel mensen de waarheid verfraaien.'

'Welke kleur had de auto volgens hem?' vroeg Banks.

'Donkerblauw. Hij was ook degene die dacht dat het een Japans merk was. Hij heeft Peterson en Brown echter niet gezien, alleen de auto.'

'Jammer,' zei Gristhorpe. 'Had hij hem al eens eerder in de buurt gezien?'

'Nee.'

'Denk je dat het zin heeft nog eens met hem te gaan praten?'

'Misschien,' zei Susan. 'Ik ga er vandaag wel even langs. Hij is gepensioneerd en ik heb het idee dat hij eenzaam is. Hij vond het zo te merken fijn om wat gezelschap te hebben. Het duurde even voordat ik hem zover kreeg dat hij vertelde wat hij had gezien.'

Gristhorpe glimlachte. 'Laat hem dan maar even babbelen, als het helpt. Wees een beetje toegankelijk. We zullen ook een buurtonderzoek in de rest van de wijk moeten uitvoeren. Ik wil weten of er eerder iets dergelijks is voorgevallen, waarbij mensen zich voordeden als maatschappelijk werkers en het op kinderen hadden voorzien. Niemand zal het graag toegeven, maar als je denkt dat iemand om wat voor reden dan ook ontwijkend antwoordt, maak er dan een aantekening van, dan gaan we later naar diegene terug. Kun je dat aan, Susan?'

Susan Gay knikte.

‘Neem zoveel agenten mee als je kunt vinden en zorg ervoor dat je hen eerst verdomd goed brieft. De meeste mensen zijn bezig met de zoektocht, maar we hebben de toezegging gekregen dat er extra mankracht bij komt.’ Hij richtte zich tot Richmond. ‘We moeten navraag doen bij alle garages en tankstations in de omgeving, en vragen of zij zich herinneren of er iemand die aan de beschrijving voldoet bij hen heeft getankt. Ik wil alle rapporten van de verkeerspolitie – met name boetes voor fout parkeren en snelheidsovertredingen – van afgelopen dinsdag zien. Maak daar eigenlijk maar de hele afgelopen week van. Ik wil weten of iemand zich een keurig gekleed stel herinnert dat met een klein meisje in een donkerblauwe kleine tot middelgrote auto reed. Doe meteen ook maar navraag bij autoverhuurbedrijven. Phil, kun jij dat op je nemen?’

Richmond knikte. ‘Ja, hoofdinspecteur. Ik heb al een computeruitdraai van buurtbewoners met een verleden van kindermisbruik. Geen van de beschrijvingen komt overeen. Wilt u dat ik daar ook een begin mee maak?’

‘Hoeveel?’

‘Zes, meneer – vier in de regio Swainsdale en twee in de buurt van brigadier Hatchley. We hebben alleen geen flauw idee waar ons duo vandaan komt.’

‘Ik weet het,’ zei Gristhorpe. ‘Ik zal contact opnemen met brigadier Hatchley – doe jij gewoon je best. We zullen kijken of we zelf niet een paar bezoeken kunnen afleggen. Maar ik wil dat het opsporen van de auto de hoogste prioriteit krijgt. Iemand moet hem toch hebben gezien. Trouwens, de computers waarom je had gevraagd zijn bij de mobiele politiepost afgeleverd. Denk je dat je daar langs kunt gaan om de mannen gebruiksinstructies te geven?’

‘Geen probleem.’

‘Nog vragen?’ vroeg Gristhorpe.

‘Heeft de technische recherche iets gevonden in het huis?’ vroeg Banks.

Gristhorpe schudde zijn hoofd. ‘Niets. Het team heeft grondig werk geleverd, maar ze hebben geen sporen van een worsteling gevonden – geen bloed of wat ook – of andere aanwijzingen die erop duiden dat Gemma in het pand iets is aangedaan. Ik denk dat we ervan uit kunnen gaan dat mevrouw Scupham de waarheid spreekt en dat het meisje echt is meegenomen door het duo.’

‘Nog nieuws over Les Poole?’ vroeg Banks.

‘Niets,’ antwoordde Gristhorpe. ‘Volgens de agenten van de nachtdienst is hij rond tien uit de pub thuisgekomen en is hij sindsdien niet meer weg geweest. Verder nog iets?’

‘Hoe zit het met Gemma’s vader?’ vroeg Susan.

‘We weten dat hij in het leger zit en in Belfast is gestationeerd, de arme donder. We vragen de plaatselijke politie hem zo mogelijk vandaag te horen, gewoon om zekerheid te krijgen dat hij er niets mee te maken heeft.’ Gristhorpe klapte in zijn handen. ‘Goed. Als er verder niets is, moesten we maar eens aan de slag gaan.’ Toen iedereen opstond om te vertrekken, raakte hij Banks’ schouder even aan. ‘Alan, heb je even?’

‘Natuurlijk.’

Gristhorpe schonk nieuwe koffie voor zichzelf en Banks in. Hij zag er niet slecht uit voor iemand die weinig slaap had gehad, vond Banks. Misschien waren de wallen onder zijn ogen iets groter dan anders, maar hij kwam erg alert en gedreven over.

‘Ik wil actief bij deze zaak betrokken worden, Alan,’ zei hij. ‘Op elk niveau. Ik heb er geen vrede mee om rustig in mijn kantoor te zitten en alles te coördineren, hoewel ik dat uiteraard ook zal doen. Ik zal veel tijd doorbrengen in de mobiele politiepost en ik wil een paar van de gesprekken voor mijn rekening nemen. Ik vind dat je dat moet weten, ook omdat je je gebruikelijke werkwijze daar niet door moet laten verstoren. Ik heb je altijd aardig vrijgelaten, en dat levert meestal resultaten op. Ik wil niet dat dit verandert. Wat ik wél wil is aanwezig zijn wanneer er een doorbraak is. Begrijp je wat ik bedoel?’

Banks knikte.

‘En er is nog iets,’ zei Gristhorpe. ‘Iets waarvan de assistent-korpschef duidelijk heeft gemaakt dat het hoge prioriteit heeft.’

Banks dacht dat hij wel wist wat er zou komen, maar zweeg en liet Gristhorpe verdergaan.

‘Gemma Scupham is misschien de eerste,’ zei hij, ‘maar misschien niet de laatste. Laten we dat in gedachten houden.’

Banks nam de koffie mee naar zijn kantoor, waar hij een sigaret opstak en door de luxaflex naar het marktplein staaarde. De voorgevel van de Normandische kerk en de keitjes van het plein glansden goudgeel in het heldere licht. Er waren nog twee auto’s gearriveerd en een derde kwam net aanrijden. Banks zag een jong stelletje uitstappen en hand in hand om zich heen turen naar het eeuwenoude plein met het verweerde stenen marktkruis. Op huwelijksreis, zo te zien. De kerkklok sloeg negen uur.

Hij dacht aan Brenda Scupham met haar seksuele uitstraling en aan de sluwe, gluisperige Les Poole, en probeerde zich hen als ouders voor te stellen. Ze konden onmogelijk veel tijd hebben gehad voor Gemma – Les die altijd in de pub of bij de boekmaker zat en Brenda die thuis god weet wat deed. Waarschijnlijk televisiekijken. Praatten ze weleens met haar? Speelden ze met haar? Misbruikten ze haar?

Toen dacht hij aan Gemma zelf: dat gekwelde gezichtje, met ogen die veel meer en veel ergere dingen hadden gezien dan haar jonge geest kon bevatten, terwijl ze nu mogelijk ergens dood in een greppel lag, of in een geïmproviseerd graf. Hij dacht ook aan wat Gristhorpe zojuist had gezegd. Hij drukte zijn sigaret uit en pakte de telefoon. Geen tijd om te piekeren. Tijd om aan het werk te gaan.

Er hing die ochtend een troosteloze, verdoofde sfeer in de wijk East Side, vond Banks toen hij van de mobiele politiepost naar de school liep. Zelfs de honden waren blijkbaar binnenshuis gehouden en de mensen die hij op straat zag met boodschappen of achter een kinderwagen met een baby erin hadden hun hoofden gebogen en leken zich in zichzelf te hebben teruggetrokken. Hij liep langs maisonnettes met obscene krabbels op de afbladderende verf en twee flatgebouwen – elk veertien verdiepingen hoog – waar, zo wist hij, de liften, als ze al werkten, naar urine en lijm roken. Er was vrijwel niemand op straat.

De school zelf was een vierkant gebouw van rode baksteen met slechts een paar kleine ramen. Een hoog gaashek omzoomde een geasfalteerd speelplein. Banks keek op zijn horloge. Elf uur. Gemma's juf zat waarschijnlijk al in de lerarenkamer op hem te wachten.

Hij ging naar binnen door de voordeur waarvan een van de glazen ruiten een barst in de vorm van een spinnenweb had en vroeg aan de eerste volwassene die hij tegenkwam de weg naar de lerarenkamer. In de gang viel hem op dat het pand vanbinnen bijzonder licht was en een scherp contrast vormde met de lelijke buitenkant. Dat kwam vooral door de kindertekeningen aan de muren, dacht hij bij zichzelf. Dat waren geen getrainde professionele werken, maar bonte uitbarstingen van onervaren zielen: geel zonlicht met stralen die alle kanten uit schoten, lichte goudkleurige engelen, rode en groene figuurtjes van mama en papa, en katten en honden. Er hing een vreemde geur in het pand, die herinneringen oproep aan zijn eigen kleuterschool, maar het duurde even voordat hij die kon plaatsen. Toen hij eenmaal wist wat het was, glimlachte hij en hij dacht voor het eerst in lange tijd terug aan die heerlijke, zorgeloze dagen voordat school een kwestie werd van feiten in je hoofd stampen en studeren voor toetsen. Het was plasticine, dat gekleurde, kneedbare spul dat hij tevergeefs in de vorm van nijlpaarden en krokodillen had geprobeerd te modelleren.

Hij liep de lerarenkamer binnen, en een vrouw die er zelf amper ouder uitzag dan een schoolmeisje kwam naar hem toe om hem te begroeten. 'Inspecteur Banks?' vroeg ze, en ze stak haar hand uit. 'Ik ben Peggy Graham.'

Het was een grote ruimte met diverse groepjes tafels en stoelen, en een prik-bord vol gekopieerde memoberichten, met de hand geschreven briefjes en gedrukte folders voor concerten, cursussen en geheel verzorgde vakanties. Enkele andere onderwijzers en onderwijzeressen die er hun krant zaten te lezen, keken even op bij zijn binnenkomst en richtten zich toen weer op hun lectuur. Eén hoek van de kamer was omgebouwd tot een minikeuken, compleet met koelkast, magnetron en koffiezetapparaat. Hier en daar hingen nog enkele exemplaren van ongekunstelde kunst aan de ruwe, oranje geverfde muren.

‘Een tikje overweldigend, hè?’ vroeg Peggy Graham toen ze hem om zich heen zag kijken. ‘Die oranje muren hoeven van mij ook niet echt, maar het was een speelkamer voordat we hier introkken, dus... Gaat u zitten. Wilt u misschien koffie?’

‘Als het kan graag,’ zei Banks.

Ze ging de koffie halen. Peggy Graham was een kleine, vogelachtige vrouw, die misschien wel regelrecht van de opleiding kwam, dacht Banks bij zichzelf. Haar grijze plooirok viel over haar knieën en daarop droeg ze een witte katonnen bloes met een donkerblauw vest. Ze had haar doffe haar in een paardenstaart gedaan en door haar enorme bril leek haar neus erg klein. De ogen achter de brillenglazen waren groot, bleek en troebel blauw, en stonden zorgelijk en ernstig. Haar lippen waren smal en hingen in de hoeken enigszins omlaag. Ze had geen make-up op.

‘Zo,’ zei ze toen ze met de koffie bij hem was gaan zitten. Op de mok stond een plaatje van Pino. ‘Vreselijk, hè, van Gemma? Echt verschrikkelijk.’

Hij vond dat ze praatte alsof ze het tegen een klas vol vijfjarigen had en haar mond was zo beweeglijk dat het net leek alsof ze voortdurend playbackte. Banks knikte.

‘Wat kan er zijn gebeurd?’ vroeg ze. ‘Hebt u enig idee?’

‘Ik vrees van niet,’ zei Banks.

‘Ik neem aan dat u natuurlijk niets kunt zeggen, ook niet als u wel iets weet, hè?’

‘We moeten erg voorzichtig zijn.’

‘Dat begrijp ik.’ Ze leunde achterover, sloeg haar ene been over het andere en legde haar handen op haar schoot. Banks zag de smalle gouden trouwring.

‘Waarmee kan ik u helpen?’ vroeg ze.

‘Ik weet het eigenlijk zelf niet goed. In dergelijke gevallen is het gewoon handig om zo veel mogelijk over het kind te weten. Wat was Gemma voor meisje?’ Peggy Graham tuitte haar lippen. ‘Hmm, dat is een lastige vraag. Gemma is een heel stil kind. Ze komt altijd een beetje teruggetrokken over.’

‘In welk opzicht?’

‘Gewoon... erg rustig. O, ze is intelligent, heel intelligent. Ze kan uitstekend lezen en ik denk dat ze, als ze er de gelegenheid voor kreeg, erg creatief zou zijn. Dat is er een van haar daar aan de muur.’

Banks liep naar de krijttekening die Peggy had aangewezen. Naast een boom stond een meisje met vlechtjes op een ondergrond van gras in een felle zon. De bladeren waren stuk voor stuk in felgroen getekend en het gras was doorspekt met gele bloemen – boterbloemen misschien, of paardenbloemen. Het meisje, dat slechts uit een paar rechte lijntjes bestond, stond stil met haar armen wijd uitgespreid. Banks vond dat er iets verontrustends van uitging en beseftte toen dat het ronde gezicht van het meisje geen gelaatstrekken had. Hij ging weer zitten.

‘Erg goed,’ zei hij. ‘Hebt u ooit het gevoel gehad dat haar iets dwarszat?’

‘Ze lijkt altijd... eh... in gedachten verzonken.’ Peggy lachte zenuwachtig. ‘Ik noem haar het woensdagkind. U weet wel, uit dat kinderrijmpje: “Op woensdag, donker en vol verdriet.” Ze maakte altijd een trieste indruk. Ik heb natuurlijk geprobeerd met haar te praten, maar ze zei nooit veel. Ze lette in de klas meestal goed op. Ik heb haar een of twee keer zien huilen, heel stil-letjes, in zichzelf.’

‘Wat hebt u toen gedaan?’

‘Ik wilde haar niet in verlegenheid brengen in het bijzijn van de anderen. Ik heb haar naderhand gevraagd wat er was, maar ze weigerde het me te vertellen. Gemma is altijd een erg gesloten kind geweest. Ik heb geen flauw idee wat er in haar hoofd omgaat. De helft van de tijd is het net alsof ze in een andere wereld vertoeft.’

‘Een betere?’

Peggy Graham draaide de ring rond haar vinger om en om. ‘Dat weet ik niet. Ik mag het graag denken.’

‘Wat was uw eigen indruk van haar?’

‘Ik denk dat ze eenzaam was en dacht dat niemand van haar hield.’

Ze gebruikte nu ook de verleden tijd in verband met Gemma en dat ontging Banks niet. ‘Eenzaam? Had ze geen vriendinnetjes?’

‘O, jawel. Ze was erg populair, ook al was ze stil. U moet niet de verkeerde indruk krijgen. Ze vond het leuk om met de andere meisjes spelletjes te doen. Soms kon ze erg opgewonden zijn – oeps, dat mag ik eigenlijk niet zeggen, hè, nu ze dat woord uit alle Noddy-boeken hebben verbannen. Vrolijk dan. Ze was nogal humeurig. Ze had van die trieste, zwijgzame buien waarin ze totaal niet aanspreekbaar was. Dat kon soms dagen aanhouden.’

‘U weet niet waarom?’

‘Ik heb alleen een vermoeden. U mag niet tegen iemand zeggen dat ik dit heb gezegd. Volgens mij kwam het door haar leven thuis.’

‘Wat was daar dan mee?’

‘Volgens mij werd ze verwaarloosd. Ik bedoel niet dat ze niet goed gekleed of gevoed werd, of op een of andere manier mishandeld. Hoewel ze er soms wel een beetje... nou ja, sjofel bij kon lopen. Dan droeg ze dag in dag uit dezelfde jurk en sokken. Soms had ik haar graag opgepakt en in een bad gezet. Ze stonk niet, hoor, maar ze was gewoon een beetje groezelig. Ik denk niet dat haar ouders veel tijd aan haar besteedden of haar aanmoedigden en zo. Ik denk dat dát de werkelijke oorzaak was van haar eenzaamheid. Dat komt heel vaak voor en je kunt er niet veel aan doen. Een meelevend gezin is misschien wel belangrijker voor de ontwikkeling van een kind dan school, maar wij kunnen niet zowel ouder als onderwijzer voor hen zijn. We kunnen ouders al evenmin vertellen hoe ze hun kinderen moeten opvoeden.’

‘U had het net over mishandeling,’ zei Banks. ‘Hebt u ooit dingen opgemerkt die duiden op fysiek geweld?’

‘O, nee. Ik kan niet... Ik bedoel, als ik dat had gezien, zou ik dat beslist hebben gemeld. We hadden ongeveer een jaar geleden zo’n geval. Afschuwelijk, echt afschuwelijk hoe diep sommige ouders kunnen zinken.’

‘U hebt bij Gemma geen sporen gezien? Geen blauwe plekken, geen sneetjes, dat soort werk?’

‘Nee. Nou ja, die ene keer dan. Dat was ongeveer een week geleden, schat ik. Het was vrij warm, net als nu. Gemma had een jurk met korte mouwen aan en ik zag een blauwe plek op haar bovenarm – haar linkerarm, geloof ik. Ik heb haar er natuurlijk naar gevraagd, maar ze zei dat ze die tijdens het spelen had opgelopen.’

‘Geloofde u haar?’

‘Ja. Ik had geen reden om eraan te twifelen.’

‘U hebt het dus niet gemeld?’

‘Nee. Je wilt natuurlijk ook geen paniekzaaier zijn. Niet na dat incident met die maatschappelijk werkers in Cleveland. Luister, misschien had ik iets moeten doen. God weet, als ik op de een of andere manier verantwoordelijk ben... Maar als je er elke keer wanneer een kind een blauwe plek heeft de autoriteiten bij haalde, zou je geen tijd overhouden voor andere dingen.’

‘Het geeft niet,’ zei Banks. ‘Niemand neemt u iets kwalijk. Iedereen is tegenwoordig een beetje gevoelig voor dit soort dingen. Ik heb als jochie heel wat blauwe plekken gehad, geloof me, en mijn vader en moeder zouden het niet hebben gewaardeerd als ze van mishandeling werden beschuldigd. Ik kreeg ook gerust een flink pak slaag wanneer ik dat had verdiend.’

Peggy keek hem over haar bril heen glimlachend aan. ‘Zoals ik al zei,’ ging ze verder, ‘klonk Gemma’s verklaring heel geloofwaardig. Kinderen kunnen soms erg ruw zijn tijdens het spelen. Ze zijn veel veerkrachtiger dan wij denken.’

‘Was dat het enige letsel dat u ooit bij haar hebt gezien?’

‘Ja. Als het regelmatig was voorgekomen, had ik er beslist iets van gezegd. We moeten onze ogen wat dat betreft altijd goed openhouden.’

‘Ze had ook nooit pijn?’

‘Geen lichamelijke pijn, nee. Ze was soms teruggetrokken, leefde in haar eigen wereldje. Kinderen creëren heel vaak een eigen denkbeeldige wereld. Het kunnen bijzonder complexe personen zijn, inspecteur. Ze zijn niet allemaal hetzelfde. Wanneer een kind stil is, wil dat niet per se zeggen dat haar iets mankeert.’

‘Dat begrijp ik. Geloof me, het is niet als kritiek bedoeld. Ik probeer alleen iets over haar aan de weet te komen.’

‘In welk opzicht hebt u daar wat aan?’

‘Ik zou het eerlijk gezegd niet weten.’

‘U denkt dat ze dood is, hè?’

‘Dat zou ik niet willen zeggen.’

‘Ze wordt nu al bijna twee dagen vermist. Dat schrijven de kranten tenminste. Misschien niet met zoveel woorden, maar...’

‘Ze kan nog in leven zijn.’

‘Dan zou ze misschien beter af zijn als ze dood was,’ fluisterde Peggy Graham. Ze zocht in de mouw van haar vest naar een papieren zakdoekje, schoof haar bril omhoog en veegde haar vochtige ogen af. Zonder de vergrotende brillenglazen zagen ze er klein en verlegen uit. ‘Het spijt me. Alleen... we zijn allemaal van streek.’

‘Hebt u of een van de andere personeelsleden de laatste tijd vreemden bij de school zien rondhangen?’

‘Nee. Ik weet zeker dat we daar iets over zouden hebben gehoord. We moeten ons aan strenge regels houden.’

‘Heeft niemand een donkerblauwe auto gezien? Weet u dat heel zeker?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Heel zeker.’

‘Hebt u Gemma weleens in de buurt met vreemdelingen zien praten? Mannen of vrouwen?’

‘Nee. Ze arriveerde en vertrok altijd met haar vriendinnetjes uit dezelfde straat. Ze woonde niet al te ver hiervandaan.’

Banks stond op. ‘Hartelijk bedankt,’ zei hij. ‘Als u zich nog iets herinnert, belt u me dan alstublieft. Hier hebt u mijn kaartje.’

Peggy Graham pakte het aan.

‘Natuurlijk. Alleen zie ik niet in wat er nog meer zou kunnen zijn.’

‘Voor het geval dat.’

‘Goed.’ Ze stond ook op. ‘Ik laat u even uit.’

Toen ze naar de voordeur liepen, kwam uit een van de klaslokalen een groep kinderen naar buiten. Enkelen lachten en ruzieden, maar de meesten maakten een bedrukte indruk. Misschien waren ze te jong om de afschuwelijkheid van wat er was gebeurd te begrijpen, dacht Banks in zichzelf, maar ze waren oud genoeg om de gespannen, angstige sfeer op te pikken. Een klein meisje met glanzende donkere krullen en bruine hondenogen trok aan Banks’ mouw.

‘Bent u politiemann?’ vroeg ze.

‘Ja,’ antwoordde hij, en hij vroeg zich af hoe ze dat wist.

‘Zoekt u naar Gemma?’

‘Ja.’

‘Vind haar alstublieft,’ zei het meisje en ze klemde zijn mouw stevig vast.

‘Haalt u haar terug. Ze is mijn vriendin.’

‘Ik zal mijn best doen,’ zei Banks. Hij keek naar Peggy Graham. Ze bloosde.

‘Ik ben bang dat ik hun heb verteld dat er een politiemann zou komen,’ zei ze.

‘Sorry.’

‘Geen probleem. Zeg, zou ik even met dit meisje mogen praten?’

‘Elizabeth? Tja... ik neem aan van wel. Hoewel ik niet inzie hoe ze... Komt u maar mee.’ Ze ging Banks en Elizabeth voor naar het lege klaslokaal.

‘Elizabeth,’ zei ze. ‘Deze aardige politiemann wil graag even met jou over Gemma praten, zodat hij haar kan vinden. Geef maar gewoon antwoord op zijn vragen. Ik blijf bij je.’ Ze wierp een blik op Banks om te zien of hij dat erg vond, maar hij knikte instemmend. Elizabeth pakte Peggy Grahams hand vast en ging naast haar staan.

Banks hurkte neer – hij hoorde zijn knieën kraken – en leunde met zijn ellebogen op zijn bovenbenen. ‘Je weet dat we proberen Gemma te vinden,’ zei hij. ‘Heeft ze tegen jou weleens iets gezegd over weggaan?’

Elizabeth schudde haar hoofd.

‘Of dat iemand haar wilde meenemen?’

Weer schudde ze haar hoofd.

‘Had ze oudere vriendinnetjes of vriendjes?’

‘Nee.’

‘Praatte ze weleens over haar papa en mama?’

‘Het was haar papa niet.’

‘Meneer Poole?’

Elizabeth knikte. ‘Ze wilde hem nooit papa noemen.’

‘Wat heeft ze je over hem verteld?’

‘Weet ik niet.’

‘Vond ze hem lief?’

‘Nee.’

‘Heeft hij Gemma weleens pijn gedaan?’

‘Ze huilde.’

‘Waarom huilde ze?’

‘Weet ik niet.’

‘Heeft hij haar weleens pijn gedaan, Elizabeth?’

‘Dat weet ik niet. Ze vond hem niet lief. Ze zei dat hij vies rook en hij zei altijd dat ze weg moest gaan.’

‘Wanneer zei hij dan dat ze weg moest gaan?’

‘Hij zei dat ze een gew... gew... gewend nest was.’

‘Een gewend nest? Bedoel je soms “een verwend nest”?’

‘Ja.’

‘Wanneer heeft hij dat gezegd?’

‘Ze mocht van hem het boek niet hebben.’

‘Welk boek?’

‘Ze wilde een boek hebben en dat mocht niet van hem. Hij heeft haar andere boeken weggegooid.’

‘Waarom?’

‘Ze had verf gemorst op zijn krant. Op de halfdrie. Hij was boos. Hij gooide haar boeken weg en ze mocht van hem geen andere hebben.’

‘Wat is een halfdrie, Elizabeth?’

‘Nee. Óp de halfdrie.’

Banks keek naar Peggy Graham. ‘Misschien bedoelt ze “om halfdrie”,’ zei ze fronsend.

‘Is dat zo?’ vroeg Banks aan Elizabeth. ‘Morste ze om halfdrie verf op zijn krant en gooide hij toen haar boeken weg?’

Ze knikte.

‘Wat voor boeken waren dat?’

‘Verhalen. Met plaatjes. Gemma vindt lezen leuk. Ze leest me voor. Ik kan het niet zo goed. Zorgt u alstublieft dat u haar vindt.’ Elizabeth begon te huilen. Peggy Graham sloeg een arm om haar heen. ‘Het is al goed, liefje. Die aardige politiemans vindt Gemma wel. Huil maar niet.’

Elizabeth snuifte nog wat, veegde toen haar neus af aan haar mouw en liep het lokaal uit. Banks slaakte een zucht.

‘Waar ging dat eigenlijk over?’ vroeg Peggy.

‘Wist ik het maar. Toch bedankt dat ik even met haar mocht praten. Ik hoop dat ze niet al te lang van slag is.’

‘Maakt u zich maar geen zorgen. Elizabeth kan wel wat hebben.’

Banks liep over de speelplaats vol kinderen. Ze waren net als anders aan het touwtjespringen, hinkelen en rondrennen, maar net als de kinderen die uit het lokaal waren gekomen, leken ook zij stiller en bedrukker dan kinderen normaal gesproken zijn.

Hij keek op zijn horloge. Bijna twaalf uur. Tijd om aantekeningen te maken voordat hij met Jenny ging lunchen. De onderwijzeres had hem weinig verteld wat hij zelf niet al had geweten of vermoed. Gemma was erg op zichzelf en werd thuis mogelijk verwaarloosd, maar waarschijnlijk niet lichamelijk mishandeld. Toch was er nog altijd de kwestie van die blauwe plek. Hoe had ze die opgelopen? En wat had Elizabeth bedoeld met ‘op de halfdrie’ en Gemma’s boeken? Banks liep langs een flatgebouw waarop met rode verf JEZUS REDT U op de muur stond geschreven terug naar de onopvallende politieauto die hij bij de mobiele politiepost had neergezet.

Verdorie, vloekte Jenny Fuller. Ze had nog net op tijd geremd voor het stoplicht en alle werkstukken waren van de achterbank op de vloer gegleden. Er waren tegenwoordig maar weinig studenten die nog een paperclip of nietje gebruikten; het zou een hels karwei worden om alles uit te zoeken. Als ze niet zoveel haast had gehad om haar afspraak met Banks te halen, was dit nooit gebeurd. Ze bevond zich aan de zuidoostkant van Eastvale, vlak bij de rotonde bij de Red Lion, en ze had nog maar vijf minuten om haar auto te parkeren en naar Le Bistro te lopen. Goed, Alan moest maar even wachten.

Het verkeerslicht sprong op groen en de auto schoot weer verder. De werkstukken konden de boom in. Ze zou eigenlijk tot oktober geen college meer hoeven geven, en als die Amerikaanse studenten er niet waren geweest – die Amerikaanse studenten met hun bizarre ideeën over universitaire schema’s, die duizenden dollars overhadden voor een Engelse opleiding – had ze nu ergens ontspannen op een strand gelegen.

Ze glimlachte toen ze zich voorstelde hoe Alan Banks aan een van de wiebelende tafeltjes in Le Bistro zou zitten, ongetwijfeld totaal niet op zijn gemak tussen de yuppen met hun Perrier en mobiele telefoontjes die er kwamen lunchen. Hij zou veel beter op zijn plek zijn in de Queen’s Arms met een hartige *pie* en een pint voor zich, in plaats van aan een tafeltje met een koraalrood kleedje en middenop een roos met een lange steel in een vaasje. Jenny had echter de hele ochtend college gegeven aan de Amerikanen, en liet zich de Provençaalse gamba’s en het glas witte wijn dat ze zichzelf had beloofd verdorie niet zomaar door de neus boren.

Jenny herinnerde zich nog goed hoe verbaasd ze was geweest toen de CID van

Eastvale haar drie jaar geleden te hulp riep bij een zaak rond een gluurder. Ze had – terecht – het vermoeden gehad dat ze een vrouwelijk persoon op de voorgrond wilden hebben als zoethoudertje voor Dorothy Wycombe en de feministische beweging van Eastvale, WEEF: *Women of Eastvale for Emancipation and Freedom*. Ze had echter prima werk afgeleverd en sindsdien had ze haar belangstelling beroepshalve uitgebreid naar criminele en abnormale psychologie. Ze had zelfs een reeks fascinerende lezingen gevolgd over het opstellen van een psychologisch profiel van seriemoordenaars die werden gegeven door een tijdelijk aangestelde Amerikaan van de FBI-afdeling voor gedragswetenschappen.

Ze had ook een korte verhouding met de gastdocent gehad, maar daar wilde ze liever niet al te lang bij stilstaan. Net als de meeste van haar verhoudingen wilde ze ook deze het liefst vergeten. Ach, dat was anderhalf jaar geleden, toen ze nog steeds verdriet had gehad om de breuk met Dennis Osmond. Sindsdien had ze met niemand iets gehad. In plaats daarvan had ze diep nagedacht over haar deprimerende relaties en de reden daarvoor. Ze had er nog steeds geen verklaring voor gevonden. Meestal kwam het erop neer dat ze zich afvroeg waarom haar beroepsmatige inzichten maar geen helderheid konden scheppen in haar privéleven.

Ze sloeg met gierende banden rechts af bij het plein en vervolgde haar weg langs de aflopende tuinen aan de rivier, het fraai aangelegde stadspark en Castle Hill. Aan één kant van de weg zaten mensen op het gras langs de waterkant hun meegebrachte lunch op te eten en aan de andere kant sleepten moeders verveelde kinderen mee langs perken vol verlepte bloemen.

Ze stak het bruggetje over de rivier de Swain over, sloeg rechts af en hield voor het restaurantje stil.

Le Bistro was een van de nieuwste restaurants in Eastvale. Het toerisme, de belangrijkste inkomstenbron van het dal, was enorm toegenomen en de vele Amerikanen die op de 'James Herriot'-route af kwamen, verlangden wel iets meer dan fish-and-chips en lauw bier, hoe pittoresk ze dergelijke zaken ook vonden. Daar kwam nog bij dat een grote groep mondaine, wereldse types vanuit Londen naar het noorden was getrokken toen onroerend goed daar nog een stuk goedkoper was dan in het zuiden. De meeste forensen reisden op en neer tussen Eastvale en York, Darlington of zelfs Tyneside, Leeds en Bradford, en zij eisten uiteraard ook een iets diverser aanbod van eetgelegenheden.

Het beste van alles was wat Jenny betreft toch wel dat Le Bistro was gevestigd in twee omgebouwde achttiende-eeuwse twee-onder-een-kapwoningen die slechts vier huizen bij haar onderkomen vandaan stonden. De nieuwe eigenaren hadden op de een of andere manier een bouwvergunning gekregen om de

muur tussen de twee huizen door te breken en er een restaurant in te vestigen. Voor Jenny, die het na een lange, zware dag vaak niet kon opbrengen om te koken, was het een godsgeschenk. Het eten was goed en de prijzen waren relatief redelijk.

Ze schoot door de deur naar binnen. Het was er aardig druk, maar ze zag Banks onmiddellijk zitten in zijn donkergrijze jasje, witte overhemd en stropdas. Zoals gewoonlijk stond de bovenste knoop open en hing de das losjes geknoopt en scheef om zijn nek. Zijn donkerblauwe ogen onder zijn kortgeknipte, zwarte haar glinsterden toen hij haar zag aankomen. Hij was bezig met een kruiswoordpuzzel en hield een glas in zijn hand waarin zo te zien mineraalwater zat. Jenny kon een giechel niet onderdrukken toen ze in een stortvloed van verontschuldigen plaatsnam. Le Bistro serveerde geen pints.

‘Het is al goed,’ zei Banks vrij somber en hij borg zijn krant weg in zijn kofertje. ‘Ik moet mijn bierconsumptie toch minderen.’

‘Hoezo?’

Banks klopte op zijn buik. ‘Nu ik veertig ben, merk ik dat deze aardig rond begint te worden.’

‘Onzin. Je bent nog net zo gespierd als altijd. Je hebt gewoon last van de penopauze. Voordat je het weet heb je straks een verhouding met een politie-agente van eenentwintig die net van de academie komt.’

Banks lachte. ‘Met sint-juttemis zeker. Daar mag je geen grapjes over maken. Je weet maar nooit. Hoe gaat het met jou?’

Jenny schokschouderde en gooide haar dikke, rode haar dat als een waterval over haar schouders tuimelde, naar achteren. ‘Wel goed, zal ik maar zeggen. Ik weet alleen niet zeker of ik ’s zomers college geven wel zo leuk vind.’

‘’s Zomers werken?’ grapte Banks gemoedelijk. ‘Tuttut, wat vreselijk. Waar moet het naartoe met deze wereld?’

Jenny gaf een stomp tegen zijn arm. ‘Dat is toch juist een van de voordelen van het vak, weet je nog wel? Als docent hoor je de hele zomer vrij te hebben. Alleen gaat dat dit jaar helaas niet op.’

‘Maak je niet druk. Je ziet er desondanks patent uit.’

‘Ach, ik dank u zeer, vriendelijke heer.’ Jenny boog elegant haar hoofd. ‘En jij bent ook geen steek veranderd. Echt, Alan. Je ziet er nog steeds geen dag ouder uit dan negenendertig. Hoe gaat het met Sandra?’

‘Druk.’

‘O-o. Voelen we ons een beetje verwaarloosd?’

Banks grinnikte. ‘Zo kun je het wel stellen. Maar we zijn hier niet om over mij te praten.’

‘En Susan Gay?’ Jenny had Susan op semiprofessionele basis een tijdje geholpen met de aanpassing aan haar CID-functie en ze hadden het goed met elkaar kunnen vinden. Ze hadden totaal verschillende karakters, maar Jenny zag iets in Susan: een bepaalde vastberadenheid, een doelbewustheid, die haar zowel aansprak als verontrustte. Als ze Susan kon overhalen zich een beetje te ontspannen, zou er, zo dacht ze, misschien wel een evenwichtiger en aantrekkelijker persoon tevoorschijn komen.

Banks vertelde haar dat het goed ging met Susan, hoewel ze nog wel een beetje gespannen en prikkelbaar overkwam, en ze kletsten even over familie en gemeenschappelijke vrienden. ‘Heb je het menu al bekeken?’ vroeg Jenny hem na een korte stilte.

‘Mm-mm. Geen friet met worst, zag ik. Hoe is de tosti hier?’

‘Lekker.’

‘Dan neem ik die. Ik vind de muziek trouwens erg goed.’

Jenny spitste haar oren. Op de achtergrond klonk heel zacht de onmiskenbare stem van Edith Piaf. Typisch iets voor hem om dat op te merken, dacht ze bij zichzelf. Als ze alleen was geweest, zou ze het als muzikaal behang hebben afgedaan.

‘Wijn?’ vroeg ze.

‘Niet voor mij. Ik word er slaperig van en ik moet vanmiddag een enorme berg papierwerk wegwerken.’

‘Gaat het over de kleine Gemma Scupham?’ vroeg Jenny, terwijl ze een koraalrood servet openvouwde en op haar schoot uitspreidde. ‘Is dat de reden waarom je me hebt benaderd?’

Banks knikte. ‘Hoofdinspecteur Gristhorpe dacht dat je ons misschien kon helpen.’

‘Deze keer fungeer ik dus in elk geval niet als zoethoudertje voor feministen.’

‘Nee. Even serieus, Jenny, denk je dat je ons kunt helpen?’

‘Misschien. Wat wil je dat ik doe?’

‘Op dit moment zou ik graag een paar basisfeiten met je doornemen. Ik begrijp een heleboel van zaken waaraan de meeste mensen niet eens willen denken – beroving, moord, zelfs verkrachting – maar ik krijg maar geen vat op de reden waarom iemand dit zou willen doen.’

Jenny haalde diep adem en ademde langzaam weer uit. ‘Oké. Ik zal doen wat ik kan. Zullen we eerst even bestellen?’ Ze wenkte de serveerster, gaf hun bestelling door, vroeg om een glas witte wijn voor zichzelf en koffie voor Banks, en leunde toen achterover. ‘Vertel me eerst maar welke gegevens jullie tot dusver hebben verzameld,’ zei ze.

Banks deed wat ze hem vroeg. Nog voordat hij was uitgesproken, werd

het eten gebracht en vielen ze er allebei op aan.

Ten slotte schoof Jenny haar bord weg en zette het halfvolle wijnglas voor zich neer. Banks bestelde nog een kop koffie.

‘Ik weet eigenlijk niet waar ik moet beginnen,’ zei ze. ‘Ik bedoel, het is niet echt mijn vakgebied.’

‘Je weet anders wel iets over seksuele afwijkingen.’

‘Toe, Alan, zo klinkt het net alsof ik een pervers type ben. In wezen weet niemand precies wat er de oorzaak van is dat iemand een pedofiel, verkrachter of sadist wordt. Zulke mensen beseffen zelfs misschien niet eens dat ze iets verkeerd doen.’

‘Wil je nu zeggen dat een man die kleine kinderen seksueel lastigvalt denkt dat wat hij doet niet verkeerd is?’

‘Het hangt ervan af wat je bedoelt met verkeerd. Hij weet natuurlijk wel dat hij de wet overtreedt, maar... hij bevredigt alleen maar verlangens die hij heeft zonder daar iets aan te kunnen doen. Hij heeft nooit om die verlangens gevraagd. Veel van die mensen torsen een enorm schuldgevoel en wroeging met zich mee.’

‘Omdat ze iets doen wat volgens henzelf niet eens verkeerd is? Dat klinkt bijna alsof het legitiem is.’

‘Je vroeg er zelf naar. Ik vertel je alleen maar wat ik ervan weet, en dat is niet veel.’

‘Sorry. Ga verder.’

‘Kijk, je denkt misschien dat iemand wordt geboren zoals hij is, maar seksueel gedrag ligt niet vanaf het begin vast. Sommige theorieën verkondigen dat vrijwel alles voortvloeit uit een biologisch proces dat wordt veroorzaakt door chemische stoffen of genen. Ik weet niet of je er iets aan hebt, maar de meeste studies wijzen uit dat seksueel gedrag vooral een kwestie van aangeleerd gedrag is. Aanvankelijk is alles nog onduidelijk en onderhevig aan een soort voortdurende beweging. “Polymorf pervers” noemde Freud seksualiteit bij kinderen, als ik me niet vergis. De voorkeur die uiteindelijk op de voorgrond treedt, is afhankelijk van een aantal factoren.’

‘Zoals?’

‘Ervaring. Scholing. Gezin. Dit zijn waarschijnlijk de belangrijkste. Je probeert iets uit en als je het leuk vindt, doe je het nog een keer. Dat is ervaring. Heel veel mensen krijgen geen informatie over seks, of zulke foutieve informatie dat ze ervan in de war raken. Dat is scholing, of het gebrek eraan. Zelfs wat wij als normale seksualiteit aanduiden, is op z'n best een duister, ondoordringbaar iets. Kijk eens naar de extremen van seksuele jaloezie, hoe gemakkelijk seks en begeerte omslaan in geweld. Het verlies van zelfbeheersing. De

associatie van het orgasme met de dood. Wist je dat het vroeger de “kleine dood” werd genoemd?’

‘Zo klinkt het bepaald niet als iets leuks.’

‘Dat is precies de bedoeling,’ zei Jenny. ‘Voor heel veel mensen is het dat ook niet. Begeerte is een belemmering die ze niet uit de weg kunnen ruimen, een circusdirecteur aan wie ze niet ongehoorzaam durven zijn. Seksualiteit kent heel veel mogelijke vormen, naast wat wij als normaal of maatschappelijk aanvaardbaar beschouwen. Het is aangeleerd gedrag. Wanneer je puber of tiener bent, kan elk voorwerp, elke situatie opwindend zijn. Herinner je je de opwinding nog die je vroeger voelde wanneer je naar plaatjes van blote vrouwen keek? Een puber kan heel gemakkelijk geobsedeerd raken door zaken als ondergoed, grote borsten, het plaatje in plaats van het ding zelf. Denk maar aan onze gluurder. Dat was zijn specifieke obsessie, een visuele stimulans.

Bij de meesten duurt het niet lang voordat bepaalde prikkels de overhand krijgen. Al snel beperken seksuele opwinding en bevrediging zich tot een tamelijk vaststaand, afgebakend gebied. Dat noemen we dan normaal. Die goeie ouwe maatschappelijk goedgekeurde heteroseksuele seks. Maar het probleem met de meeste mensen met een seksuele afwijking is dat ze niet kunnen omgaan met wat wij als normale, persoonlijke relaties beschouwen. Veel van hen proberen het wel, maar falen uiteindelijk. Uiteraard ligt het nog veel ingewikkelder. Het kan bijvoorbeeld zijn dat aan de buitenkant niet zichtbaar is dat ze hebben gefaald. Dan zijn ze heel goed geworden in doen alsof, om zo hun ware behoeften en daden te verbergen.’

‘Over wat voor soort mensen hebben we het nu? Je zei net dat dit mensen zijn die niet in staat zijn een gewone relatie aan te gaan.’

‘Ik moet eerst research doen en kijken wat ik tegenkom, maar in principe is de gemiddelde persoon met een seksuele afwijking waarschijnlijk van het type doorsnee-buurman, op een paar opmerkelijke uitzonderingen na, natuurlijk. Je hoeft trouwens niet zo onrustig om je heen te kijken; je mag hier roken, als je wilt. Giselle haalt wel een asbak voor je. Vergeet niet dat dit een Frans restaurant is. Daar rookt iedereen.’

Banks stak een sigaret op en Giselle kwam prompt een asbak brengen, samen met hun rekening. ‘Ga verder,’ zei hij. ‘Je had het net over de doorsnee-buurman.’

‘Het gaat erom dat de meeste zedendelinquenten er heel behendig in worden een voor het oog van de buitenwereld heel normaal leven te leiden. Ze leren hoe ze het spel moeten spelen. Ze weten zich te handhaven in een baan, in een huwelijk, en voeden zelfs kinderen op...’

‘Pedofielen?’

‘Ja.’

‘Ik moet eerlijk zeggen dat dat me verbaast,’ zei Banks. ‘Ik heb in mijn carrière al eerder te maken gehad met psychopaten en verschillende anderen die afwijkend gedrag vertonen – ik bedoel, ik ben niet helemaal onbekend met het onderwerp – en ik heb er vaak verستeld van gestaan hoe goed ze hun geheimen weten te bewaren. Neem bijvoorbeeld Dennis Nilsen, die verdomme kinderen in mootjes hakte en hun hoofd op het fornuis liet koken, terwijl hij intussen de hond uitliet en een praatje maakte met de bureu. Een heel aardige, rustige man.’ Banks schudde zijn hoofd. ‘Ik weet dat de Boston Strangler getrouwd was en Sutcliffe, de Yorkshire Ripper, ook. Maar hoe kan een pedofiel zoiets in vredesnaam verborgen houden voor zijn vrouw en kinderen?’

‘Mensen worden er heel handig in geheimen te bewaren als dat moet, Alan. Je vertoeft immers niet elke minuut van je leven in iemands gezelschap, onder iemands toezienoog. Jij bent er in je jeugd toch zeker ook weleens in geslaagd om alleen te zijn om te kunnen masturberen? Waarschijnlijk dacht je er ook regelmatig aan, zag je het plaatje al voor je waarnaar je zou kijken, of het meisje dat je in gedachten wilde uitkleden. Het geheel krijgt een soort magische intensiteit, een ritueel element, als je dat misschien liever hebt. Een zedendelinquent denkt in zijn vrije tijd voortdurend aan zijn abnormale handelingen en is steeds bezig die te plannen.’

Banks trok zijn stropdas iets verder los. Jenny zag dat hij om zich heen keek en naar de drie zakenmannen aan het tafeltje naast hen glimlachte, die blijkbaar met groeiende fascinatie en afschuw hun gesprek hadden gevolgd. ‘Je weet blijkbaar veel af van het gedrag van jongens in hun tienerjaren,’ zei hij. Jenny lachte. ‘Alan, je vindt het gênant. O, kijk niet zo ongemakkelijk. Het is tenslotte mijn vakgebied. Dingen die kleine jongetjes en meisjes uithalen.’

‘Wat is je prognose?’ vroeg Banks.

Jenny zuchtte diep. ‘Voor jou? Ik vrees dat er geen hoop meer is. Nee, serieus, ik heb echt nog niet genoeg research kunnen doen om dat nu al te kunnen zeggen.’ Ze fronste haar wenkbrauwen en er verschenen rimpeltjes op haar voorhoofd. ‘Weet je wat me echt verbaast? Ook dit is trouwens iets waaraan je waarschijnlijk vanuit je eigen optiek al hebt gedacht, maar psychologisch gezien is het ook interessant.’

‘En dat is?’

‘De vrouw.’

‘Waarom zij erbij was, bedoel je?’

‘Ja. Wat is haar rol in het geheel?’

‘Tja, haar aanwezigheid maakt het maatschappelijk-werkerverhaal in elk

geval geloofwaardig. Ik betwijfel of ook maar iemand een man alleen had geloofd, zelfs iemand die zo dom is als Brenda Scupham.'

'Nee. Dat besef ik ook wel. Denk eens na, Alan.' Jenny boog zich voorover en legde haar handen ineengevouwen op tafel. 'Ze is een vrouw. Je wilt me toch niet vertellen dat ze niet wist wat ze deden toen ze het kind meenamen?'

'Ze werkten samen, ja, maar misschien heeft hij haar op de een of andere manier belazerd omwille van de geloofwaardigheid. Mogelijk wist ze niet wat zijn motieven waren, vooral gezien het feit dat, zoals jij net zei, pedofielen er zo goed in zijn geheimen te bewaren.'

'Behalve voor henzelf. Toch vind ik het vreemd dat een vrouw zo iets zou doen: meehelpen om een kind van een andere vrouw weg te halen. Het is zelfs nog vreemder dat een duo dit doet. Wat moeten ze in vredesnaam met Gemma?'

'Je gaat me nu toch niet vertellen over die onzin van vrouwen-onder-elkaar, hè? Want daar geloof ik gewoon niet in. Vrouwen zijn net als...'

Jenny hield haar hand op. 'Oké, dan niet. Maar er is geen enkele reden om boos te worden. Ik doelde niet op de band tussen vrouwen, maar op iets heel praktisch. Bij mijn weten kunnen mensen met een seksuele afwijking dik of dun zijn, groot of klein, jong of oud, rijk of arm, maar ze werken wel vrijwel altijd alléén. Formeel gesproken hebben we het over mensen die de primaire kenmerken van sociale aversie vertonen.'

'Hmm. Ik zeg niet dat we niet met de gedachte hebben gespeeld dat ze misschien eenvoudigweg zo ontzettend graag een kind wilden dat ze er een van iemand anders hebben gestolen, dat ze geen pedofielen zijn. We weten het gewoon niet, maar denk eens aan het risico daarvan.'

Jenny speelde met de steel van haar wijnglas. 'Misschien klinkt het vergezocht, maar er zijn gevallen bekend van vrouwen die baby's uit kinderwagens hebben meegenomen. Het is niet mijn werk om dat soort informatie te evalueren. Ik zeg alleen maar dat het feit dat het hier om een duo gaat in psychologisch opzicht merkwaardig is. Zoals je net al zei: denk maar eens aan het risico. Misschien was dat wel een onderdeel van de spanning.'

Er viel een korte stilte. Banks stak een nieuwe sigaret op. Jenny trok een gezicht en wuifde de rook weg. Ze hoorde dat Edith Piaf was afgelopen en vervangen door ongeïnspireerde accordeonmuziek die de Gauloise-sfeer van Parijse cafeetjes moest oproepen.

'De hoofdinspecteur had het over de Moors-moordenaars, Brady en Hindley,' zei Banks. 'Ik weet dat hij enigszins geobsedeerd is door die zaak, maar je moet toch toegeven dat er overeenkomsten zijn.'

'Mm-mm.'

‘Wat ik bedoel,’ ging Banks verder, ‘is dat het één manier is om het duo-aspect te verklaren. Brady vond mensen verachtelijke wezens, en zijn eigen genot was het enige wat het nastreven waard was. Hindley was stapelgek op hem. Ze keek vol liefde voor hem toe bij alles wat hij deed. Ik weet dat het bizar klinkt, maar...’

‘Ik heb die theorie eerder gehoord,’ zei Jenny. ‘Het heeft allemaal te maken met dominantie. ‘Ik heb trouwens nog wel vreemdere theorieën gehoord. Jezus, Alan, jij weet net zo goed als ik dat psychologie voor een groot deel op vermoedens berust. We weten eigenlijk niets. Misschien heeft hoofdinspecteur Gristhorpe wel gelijk. Het zou inderdaad zoiets kunnen zijn. Ik zal het onderzoeken.’

‘Je helpt ons dus?’

‘Natuurlijk help ik jullie, gekkie. Dacht je dat ik nee zou zeggen?’

‘Er is haast bij, Jenny,’ zei Banks. Hij haalde geld uit zijn portemonnee en legde het op de rekening. ‘Vooral als er ook maar een piepklein kansje bestaat dat Gemma Scupham misschien nog leeft.’

‘Hebt u haar al gevonden?’

Op donderdagmiddag lag de woonkamer van Brenda Scupham er nog vrijwel net zo bij als voorheen. De pop lag in dezelfde houding op de grond en de aparte geur hing er ook nog steeds. Brenda oogde echter vermoeider. Haar ogen waren roodomrand, en haar haren hingen dof en futloos langs haar bleke wangen. Ze droeg een groezelige roze trainingsbroek en een wijd groen sweatshirt. Les Poole hing ongeïnteresseerd met opgetrokken voeten in de leunstoel te roken.

‘Wat is er, Les?’ vroeg Banks. ‘Is de Barleycorn niet de hele dag open?’

‘Leuk, hoor. Ik wóón er niet.’

Brenda Scupham keek hem nijdig aan en wendde zich toen tot Banks. ‘Laat hem toch met rust. Hij heeft niets gedaan. Hij stelt misschien niet veel voor, maar hij is het enige wat ik heb. Ik vroeg of u mijn Gemma al hebt gevonden.’

‘Nee,’ zei Banks, en hij wendde zijn blik van Poole af. ‘Nee, we hebben haar nog niet gevonden.’

‘Nou, wat komt u dan doen? Nog meer vragen soms?’

‘Ik ben bang van wel.’

Brenda Scupham ging zuchtend zitten. ‘Ik weet echt niet wat we hiermee opschieten.’

‘Allereerst wil ik iets meer weten over Gemma’s gewoonten.’

‘Wat bedoelt u daarmee, haar gewoonten?’

‘Dagelijkse dingen. Hoe ging ze naar school?’

‘Lopend. Het is niet ver.’

‘Alleen?’

‘Nee, ze ging altijd samen met dat meisje van Ferris van de overkant en dat kind van Bramhope van twee huizen verderop.’

‘Kwam ze ook altijd samen met hen naar huis?’

‘Ja.’

Banks schreef de namen op. ‘Wat deed ze tussen de middag?’

‘Schoolmaaltijden.’

‘Waarom?’

‘Hoezo?’

‘De school is niet ver weg. Het had je aardig wat geld gescheeld als ze thuis had gegeten.’

Brenda Scupham haalde haar schouders op. ‘Ze zei dat ze het eten op school lekker vond.’

‘Heeft ze je ooit verteld dat iemand haar was gevolgd of op straat had aangesproken?’

‘Nooit.’

‘Dus ze was buiten nooit alleen?’

‘Nee. Ze was altijd samen met haar vriendinnetjes, of ze nou naar school ging of aan het spelen was. Waarom wilt u dat allemaal weten?’

‘Brenda, ik probeer erachter te komen waarom Gemma’s ontvoerders naar jouw huis zijn gekomen in plaats van haar op straat op te pikken. Ze zal toch af en toe wel alleen buiten zijn geweest?’

‘Dat zal wel. Ze ging weleens naar de winkel. Je kunt kinderen niet elke minuut van de dag in de gaten houden. Ze is zeven, hoor. Ze weet dat ze naar rechts en dan naar links moet kijken voordat ze oversteekt, en dat ze geen snoepjes mag aannemen van onbekenden.’ Toen ze beseftte wat ze had gezegd, sloeg ze een hand voor haar mond en verschenen er tranen in haar ogen.

‘Het spijt me als dit pijnlijk voor je is,’ zei Banks, ‘maar het is belangrijk.’

‘Dat weet ik.’

‘Zou je zeggen dat Gemma gelukkig was?’

‘Ik denk het wel. Tja, ze leven in een heel eigen wereld, hè?’

‘Was Gemma een kind dat graag overdreef of loog?’

‘Niet dat ik weet.’

‘Ik heb namelijk gehoord dat Les een paar van Gemma’s boeken heeft weggegooid. Zegt dat jou iets?’

Les Poole schoot overeind en keek Banks aan. ‘Watte?’

‘Je hebt me wel verstaan, Les. Waarom was het zo vreselijk dat ze om halfdrie verf op je krant morste?’

Poole staaarde hem niet-begrijpend aan, maar begon toen hard te lachen. ‘Wie heeft u dat verteld?’

‘Dat doet er niet toe. Waar ging dit allemaal om?’

Hij lachte weer. ‘Het was óp de halfdrie. De halfdrie van Cheltenham. Die domme trut gooide gekleurd water over mijn wedrenformulier. U weet wel, uit de pot waarin ze die rottige verfkwast van haar had zitten dopen.’

‘En daarom heb je haar boeken weggegooid?’

‘Doe niet zo achterlijk. Het waren een paar oude kleurboeken. Ze zat er aan de andere kant van de tafel in te kleuren, gooide die verfpot om en verpestte verdomme mijn formulier. Toen heb ik dus die boekjes gegrepen en verscheurd.’

‘Hoe reageerde ze?’

‘O, ze jankte even en bleef toen een tijdje zitten mokken.’

‘Heb je haar ooit hardhandig vastgepakt bij haar arm?’

‘Nee, ik heb haar niet aangeraakt. Alleen die boekjes. Hoor eens, wat heeft dit allemaal te bete...’

‘Waarom heb je het nieuwe boek dat ze wilde hebben niet voor haar gekocht?’

Poole leunde achterover in zijn stoel en sloeg zijn ene been over het andere. ‘Omdat ik dat niet kon betalen, oké? Je kunt kinderen niet alles geven wat ze willen hebben. Als u zelf kinderen hebt, zou u dat moeten weten. Zeg, kunt u ter zake komen, meneer Banks? Ik had misschien niet veel tijd voor die kleine druilloor, maar ik ben er niet met haar vandoor gegaan. Wij zijn de slachtoffers, niet de criminelen. Het wordt volgens mij tijd dat u dat beseft.’

Banks keek hem aan en Poole sloeg snel zijn ogen neer. Dat deed Banks denken aan de eerste keer dat hij had geleerd als politieman te denken. Hij was aanwezig geweest bij het verhoor van een kruimeldief over een inbraak in Belsize Park en hij was ervan overtuigd dat de man het niet had gedaan. Toen die tot zijn grote verrassing toch in staat van beschuldiging werd gesteld en er bewijsmateriaal werd verzameld, had hij zijn twijfels geuit bij zijn leidinggevende, Bill Carstairs. Deze oude rot, die al twintig jaar in het vak zat, had Banks aangekeken, zijn hoofd geschud en toen gezegd: ‘Misschien heeft hij dit niet gedaan, maar dan heeft hij verdomme wel iets anders op zijn geweten waarvoor hij in de cel hoort.’ Nu Banks naar Poole keek, kreeg hij hetzelfde gevoel. De man was beslist ergens schuldig aan, maar waaraan? Ook als hij niets te maken had met Gemma’s verdwijning of de inbraak bij Fletcher, dan nog had hij iets op zijn geweten.

Banks keek naar Brenda Scupham.

‘U denkt dat we Gemma hebben mishandeld, hè?’ zei ze.

‘Ik weet het niet.’

‘U hebt naar roddels geluisterd. Waarschijnlijk nog roddels van kinderen ook. Hoor eens, ik geef toe dat ik haar niet wilde hebben. Ik was eenentwintig en zat er niet op te wachten te worden opgezadeld met een kind, maar ik was katholiek opgevoed en kon haar niet laten weghalen. Misschien ben ik niet de beste moeder ter wereld. Misschien ben ik egoïstisch, moedig ik haar niet echt aan wat betreft school en schenk ik minder aandacht aan haar dan ik zou moeten. Ik ben ook geen goede huisvrouw. Maar dat is allemaal... Wat ik eigenlijk wil zeggen is dat ik haar nooit heb mishandeld.’

Het was een gloedvol betoog, maar Banks had de indruk dat ze net iets te overdreven protesteerde. ‘En Les?’ vroeg hij.

Ze wierp een blik op hem. ‘Die weet dat hij nog voordat zijn voeten de grond hebben geraakt op straat staat als hij haar ook maar met één vinger aanraakt.’

‘Waarom heb je haar dan zo gemakkelijk meegegeven?’

Brenda Scupham beet op haar lip en drong haar tranen terug. ‘Denkt u soms dat ik daar niet dag en nacht over heb lopen piekeren sinds het is gebeurd? Denkt u dat er ook maar één moment voorbijgaat dat ik me niet hetzelfde afvraag?’ Ze schudde haar hoofd. ‘Het ging allemaal te snel.’

‘Maar als je Gemma nooit hebt mishandeld, waarom heb je dat dan niet tegen meneer Brown en mevrouw Peterson gezegd, en hen weggestuurd?’

‘Omdat ze van de overheid waren. Ik bedoel, zo zagen ze er in elk geval uit. Ik denk dat ik dacht dat ze, als ze bepaalde informatie hadden ontvangen, die natuurlijk moesten onderzoeken – u weet wel – net als de politie. En dat ze, zodra ze er dan achter kwamen dat het niet klopte, Gemma weer zouden terugbrengen.’

‘Ging Gemma vrijwillig met hen mee?’

‘Wat?’

‘Toen ze met hen mee moest, huilde ze toen, verzette ze zich?’

‘Nee, ze liet het gewoon over zich heen komen. Ze zei niets.’

Banks stond op. ‘Dat was voorlopig alles,’ zei hij. ‘We houden jullie op de hoogte. Als je nog iets te binnen schiet, kun je dat doorgeven bij de mobiele politiepost aan het eind van de straat.’

Brenda sloeg haar armen over elkaar en knikte. ‘Door wat u hebt gezegd voel ik me net een misdadiger, meneer Banks,’ zei ze. ‘Dat klopt echt niet. Ik heb heus geprobeerd een goede moeder te zijn. Ik ben niet volmaakt, maar wie is dat wel?’

Banks bleef bij de deur even staan. ‘Brenda,’ zei hij, ‘ik probeer ook helemaal

niet aan te tonen dat je dat bent. Of je het nu gelooft of niet, alle vragen die ik je heb gesteld zijn bedoeld om te helpen Gemma te vinden. Ik weet dat het wreed klinkt, maar ik heb de antwoorden nodig. Als je er even over nadenkt, als je bedenkt hoeveel kinderen er in deze wijk en in heel Swainsdale wonen, en hoeveel van hen er wél worden mishandeld, dan is er één belangrijke vraag die moet worden beantwoord.'

Brenda Scuphams voorhoofd rimpelde en zelfs Poole keek geïnteresseerd op uit zijn stoel bij de kachel.

'Welke dan?' vroeg ze.

'Waarom Gemma?' zei Banks, en hij vertrok.